

TRI BU NA 9- 10

**študentski
list**

ljubljana

17. 12. 1970

leto xx

FOTO
TONE
STOJKO
EXQ
ŽIVEL
NLPI

**1
novi
din**

pravljica

MATJAŽ KREINER

jasmin pravi matjaž
in jaz rečem jasmin
jasmin pravi čoln
in jaz rečem morje
jasmin pravi vemiva ga
in jaz nič ne rečem
pa kar čoln izberem
a kaj ko nastane vihar
jasmin pravi matjaž
in ta bi moral reči jasmin
nekdo najbrž pravi pa jasmin
to bi moral reči matjaž
kako naj reče to
če pa je utonil

za kaj smo - proti čemu smo

(IZ RAZPRAVE STANETA HOČEVARJA,
DELEGATA LJUBLJANSKE UNIVERZE
NA PRVI KONFERENCI ZKJ, V BEOGRADU)

Strinjamo se z uvedbo predsedstva SFRJ, ki ga po našem mnenju narekujejo naslednji razlogi:

1. Premajhna teoretska in akcijsko politična usposobljenost ZKJ, da bi bila v konfliktnih procesih tega trenutka učinkovita, usmerjevalna, kohezivna in integrativna idejnopolična sila znotraj političnih struktur na vseh ravneh.

2. Razmerje političnih sil

3. Gospodarska kriza

4. Protislovja v mednacionalnih odnosih

5. Mednarodni položaj Jugoslavije

Ne moremo pa se strinjati s formulacijo, ki govori tudi o enotnosti glede principov konstituiranja novega predsedstva, saj so bili ti principi postavljeni alternativno in se v širši javnosti ZK še niso izoblikovala enotna stališča. V zvezi s tem smo mnenja, naj bi družbenopolitične organizacije ne bile avtomatično, po funkcionalnem principu, zastopane v predsedstvu, ker to ne bi bilo v skladu z že deklariranim in deloma uresničenim principom ločitve partije od države.

Sodimo, da je potrebno v tem prelomnem zgodovinskem trenutku teoretsko in akcijsko politično usposobiti najustvarjalnejše sile v družbi in najnaprednejše politične sile v ZK še posebej, da spoznamo, katere strukturalne spremembe v jugoslovanski družbi zahtevajo revolucioniranje političnega sistema in političnih odnosov. Menimo, da je potrebno jasno in dolgoročno opredeliti osnovne projekte razvoja ekonomskega političnega in kulturnega razvoja družbe in tako omogočiti, da se v praksi političnih odnosov izvede jasna, javna in konkretna vsebinska diferenciacija v odnosu do bistva družbenih procesov. Ne zastavljamo si pragmatičnega vprašanja, kako razporediti družbeno moč med političnimi centri, da bi bil sistem v praksi učinkovit. Nam se zastavlja vprašanje na revolucionarni način v smislu kako razkriti objektivne osnove, mehanizme in subjektivne nosilce, ki producirajo in reproducirajo politiko kot odtujeno družbeno sfero. V tem smislu gledamo tudi na nadaljnji razvoj skupščinskega sistema, ki mora predstavljati kontinuiteto podružbljenja politike tako, da bo po svoji zasnovi, notranji strukturi in načinu delovanja omogočal delovno afirmacijo najustvarjalnejših družbenih skupin in slojev. Zavzemamo se za takšen razvoj skupščinskega sistema, ki bo praktično omogočal, da bodo znotraj njega potekali vsi bistveni procesi političnega odločanja, koordinacije in usmerjanja. Odločno pa nastopamo proti tistim pragmatičnim političnim modelom, ki ob skupščinskem sistemu uveljavljajo vzporedne strukture ali superstrukture. Delegatski odnos je za nas vsebinsko politični odnos med samoupravno bazo in politično strukturo v celoti, kar pomeni, da mora celotni politični sistem izhajati iz razredne pozicije delovnega človeka na posameznih nivojih družbene organiziranosti. Nasprotujemo kakršnim koli političnim improvizacijam. Jasno je treba opredeliti, kaj se razume pod delegatskim sistemom in kateri so elementi deformacije obstoječega skupščinskega sistema v smislu klasičnega parlamentarizma. Smo proti splošenim ocenam in proti tistim ad hoc sistemom, ki nastajajo na podlagi trenutne politične nestabilnosti. Še posebej pa nasprotujemo temu, da bi v sistem vnašali tiste pragmatične korekture,

ki bi sistem prilagajale ozkim, monopolnim, tehnokratsko birokratskim neformalnim skupinam v formalnih političnih vodstvih. Ocenjujemo, da je realna družbena moč teh neformalnih skupin vpliva najmočnejša prav v izvršilnem delu političnih struktur partije in države. Konkretno:

— smo za to, da imajo delavski sveti in občinske skupščine neposreden političen vpliv na odločitve republiških skupščin,

— smo za to, da se v skupščinskem sistemu okrepi položaj občin, smo pa proti temu, da bi v bojazni pred republiškim etatizmom opuščali združevanje tistih funkcij, ki se najbolj racionalno opravljajo na nivoju republike,

— smo proti temu, da bi bil poslanec politik v klasičnem smislu, mislimo pa, da bi nestalni sestav skupščin vzel še tiste pravno-politične instrumente, ki jih sedanji skupščinski in volilni sistem odpira volilcu za njegov vpliv na dejavnost predstavniških teles,

— smo proti ad hoc delegatskemu sistemu, ker smo za stvarni vsebinsko politični delegatski odnos med mandantom in mandatarjem na osnovi opredeljenih programov, javnega izvajanja politike in demokratične družbene kontrole dela vseh nosilcev javnih pooblastil na vseh ravneh,

— smo proti temu, da bi se izvršni sveti formirali v klasične politične vlade, dejanske razmere pa nas prisiljujejo v to, da mislimo, da je potrebno celo okrepiti samostojnost, javnost, učinkovitost in odgovornost izvršilnopoličnih organov,

— ne bojimo se liderstva s pogojem, da bo skupščinski sistem tudi osrednja samoupravna struktura, torej da bodo skupščine dejansko imele tisto funkcijo, ki jim jo daje ustava. Spominjamo se besed tovariša Kardelja, ko je ob obrazložitvi nove ustave SFRJ opredelil ustavo kot revolucionarni program in mislimo, da obstoječa ustava in praksa odnosov med političnimi subjekti pušča dovolj praznega prostora za radikalno revolucionarno akcijo najnaprednejših sil v družbi in ZKJ,

— smo za to, da se obstoječi ustavni sistem dopolnjuje in spreminja, vendar samo tako, da te spremembe in dopolnitve predstavljajo staljša razredne pozicije delovnega

politika da, politika vzame

Ob Novem letu bo glasilo Socialistične zveze, Delo, doživelo pomembne personalne spremembe. Glavni slovenski vir dizinformacij pričakuje selitev glavnega urednika in še nekaj manjših rošad. Glavni urednik Drago Seliger bo prepustil svoje mesto mlademu in vitalnemu Mitji Gorjupu. Ali bo to sprememba na bolje ali na slabše, bomo še videli, glede na naravo Dela pa smo lahko prepričani, da bo vse skupaj ostalo v varnih mejah prestrašenega pragmatizma. Ta sprememba je zanimiva in poučna iz drugih razlogov. S posebnim pogumom in brezkompromisnostjo se novinarji Dela niso nikoli ponašali. Poglavitni del krivde seveda tiči v njih samih. Novoletni dogodek pa kaže, da se določeni vzroki skrivajo tudi drugje. Naši politiki (od Tepavca do Ribičiča) neprenehoma zagotavljajo, da tisku nihče ničesar ne diktira, da je takorekoč struktura časnikov odvisna od novinarjev samih. To je morda celo res, in prav v tem se kaže vsa perfidnost in umazanost neke politike. Bodimo konkretni. Po politični dolžnosti dobijo tovariš Seliger mesto glavnega urednika. Ne sicer po samoupravni poti, je pa naš človek in nanj se lahko zanesemo. Zavedati pa se mora seveda, da je njegova funkcija politična in da mora

človeka, kot kontinuiteto najnaprednejšega, najučinkovitejšega in najdemokratičnejšega. In končno, nobenih sprememb, ki naj bi bile revolucionarne, ni mogoče doseči drugače kot po poti znanstvene analize in dosledne demokratične politične sinteze objektivnih družbenih interesov.

Znanost kot materialna družbena sila se afirmira ne tako, da jo kot takšno zapišemo v resolucije, ampak tako, da znanstvene delavce, njihove organizacije in združenja postavimo v takšen delovni odnos, da bo znanost praktično usmerjajoča konstituenta družbene politike.

Smu za ustrežnejšo povezavo znanosti izobraževalnih procesov in materialne produkcije, smo pa proti temu, da bi bila znanost inteligenčni servis dnevne politike, ali njen zunanji okras.

Fraze kot so „novi odnosi med družbo in študenti“, „novi odnosi med družbo in univerzo“ so v svojem bistvu protislovne in kažejo napačen metodološki pristop k obravnavanju reforme visokega šolstva. Logična analiza pokaže, da smo v iskanju „novih odnosov med družbo in...“ postavili najprej študente (šolstvo, znanost, zdravstvo) iz družbe ven, potem pa iščemo njihov odnos do „družbe“. Žalostno je, da so take fraze prisotne v zveznih materialih ZKJ o reformi univerze.

O vsem tem sem govoril zato, ker smo se ljubljanski študentje usmerili v realizacijo svojih družbenih interesov tako, da smo podprli samoupravno koncepcijo družbe in se neposredno vključili v skupščinski sistem tako, da smo na posameznih področjih (materialno-socialni pogoji, koncepti izobraževanja, kadrovska politika, ideološki vidiki kreiranja zunanje politike itd.) izdelali lastne analize, materializirali svoje ideje v konkretnih delovnih projektih in se kot delovni subjekt skupaj z drugimi delovnimi in političnimi subjekti družbe vključili v spoznavanje sistemskih problemov naroda in razreševanja odprtih dilem družbe. Podpisani Družbeni dogovor o kreditiranju in štipendiranju učencev in študentov v SRS nas prepričuje, da je po tej samoupravni poti študentska idejnopolična akcija možna in učinkovita.

neprenehoma tičati na oprezu, da ga kaj ne polomi. Če smo vsaj približno spremljali delovanje našega glavnega dnevnika, smo lahko videli, da je bila previdnost velika, da je bila torej dolžnost dezinformatorjev v redu opravljena. Ali kaj, ko so politiki silno občutljivi ljudje. Je že moral storiti tovariš Seliger nekaj, kar jim ni bilo pri srcu. No, selitev je tu. Ni je ovire za mladost, ali boljše, za mlade, uspešne politike. Tudi sedaj postopek ni bil ravno samoupraven. Tudi nad Mitjo bo visel Damoklejev meč politične odgovornosti.

Ob vsem tem najbrž ni prav nič čudno, da je profil glasila Socialistične zveze takšen, kakršen je. Kakšnih bistvenih sprememb si torej najbrž ni obetati.

P. S. Rad bi se vnaprej zavaroval pred možno reakcijo na zgornjo glosico. Če reakcija bo, bo v znamenju demantiranja in podtikanja. Tovariš Seliger naj bi bil preobremenjen s poslanskim delom in je sam prošil za razrešitev, samoupravna skupnost novinarjev pa si je enoglasno zaželela mladih sil pri urejevanju najprominentnejšega slovenskega časnika. Sicer smo pa takih razlag že vajeni.

burgos 1970

Triletno obdobje (1936 do 1939) republikansko državljanske vojne v Spaniji se je končalo z porazom demokratičnih sil in z zmagoslavjem vojaško fašistične sile, kar je omogočilo postavitve generala Franca na oblast, ki mu je bila predana „po božji volji“ generalov v Burgosu 1939 leta.

Danes v Burgosu sodijo šestnajstim baskovskim nacionalistom, kjer se ponovno prikazuje prisiljena iberska „enotnost“ francovega paternalističnega režima.

Zastopniki malomeščanskega kozmosa, kapitalisti, konzervativci, fašistične in antidemokratične ter vojaške sile – samo ti žele pozabiti zgodovino, jo konzervirati v epruveto kot pošast, ki izhaja iz njihovega pritiska na ljudstvo, ki ga nadvladujejo z lažmi in zločini.

Fašizem v Vietnamu, fašizem v Grčiji, imperializem na Českoslovaškem, sionizem v Jordaniji, militarizem v Južni Ameriki, nezmožnost zmage leve v Franciji, paternalizem v Vzhodni Evropi, kapitalistični monopolizem v ZRN, kolonializem . . .

Vse te sramote, vse te realne predpostavke, dejstva pred katerimi ne moremo stati ob robu, živijo še na pirinejskem polotoku. Sodba 16 baskovskim delavcem v Burgosu nas spominja, da je špansko ljudstvo žrtev Franca in njegovih pristašev, ki so stvarna podoba prej omenjenih dejstev.

Španski fašizem je vsakodnevna stvar, ampak v Evropi je bil skoraj pozabljen. Španci nam postavljajo danes še enkrat pred oči tisto alternativo s katero imajo opravka vsak dan. Alternativa: komunizem ali barbarstvo; oblast ljudstva ali oblast generalov in paternalistov.

Španci so bili prvi narod, ki se je bojeval proti Hitlerjevemu fašizmu. Bili so narod, nad katerim so preizkušale orožje sile fašistično nacistične osi. Spanija je bila žrtev Evrope – žrtev egoizma evropskih „demokratičnih“ držav. Kljub temu Spanija še živi – politično živi. Ne počiva na poti do svobode. Špansko ljudstvo vztraja na zahtevi boja za demokracijo in svobodo. Stokrat – po Francu – propagirani „španski mir“ je ljudstvo spremenilo v oboroženi mir. Španci nam dokazujejo, da niso bili zaman tisoči prostovoljcev v mednarodnih brigadah.

Iberski delavci (Katalonci, Baski, Gallegi, Andaluzijci, Kasteljanci) še vedno niso zadovoljni z porazom, ki ga trpe demokratične sile po državljanski vojni. Poraz republike v Spaniji in s tem konec demokracije je bil samo dokaz, da fašizem v Evropi

še ni premagan in da umor Rose Luxemburg še ni bil maščevan in tudi ne ruski stalinizem.

Spanija ni sama, ampak se sama bori. Odmev je povsod; odmev stavk španskih delavcev; odmev zahtev španskih podjarmljencev; odmev študentskih zahtev. Španski emigranti v Mehiki, španski delavci v Nemčiji, Franciji, Belgiji, Skandinaviji manifestirajo podporo svojemu ljudstvu.

Spanija ne čaka. Špansko ljudstvo ni znano nikoli čakati. Poziv Internacionale za ustanovitev Ljudske fronte za boj proti razširitvi fašizma je bil takoj sprejet. Boj za demokratično republiko je bil hkrati boj proti fašizmu. Ampak „demokratične“ države Evrope so zanikale udeležbo v španski državljanski vojni – to je njena posebna stvar, sta se opravičevali Francija in Anglija. In s tem so poskušali onemogočiti vsak dan večji prihod prostovoljcev, ki bi pripomogli k zmagi demokratični republiki. Španski generali so izkoriščali ta neenak boj in klicali na pomoč Hitlerja in Mussolinija. Brez Tujske legije, italijanske in nemške pomoči in podpore vatiškega kapitala ne bi bil mogoč poraz Ljudske fronte.

Franco si je z zmago utrdil oblast in s tem si jo je zavarovala tudi vojska, falangisti (FET, I. O. N. S. Španska tradicionalistična falanga in Zbor ofenzive nacionalnega sindikalizma. Cerkev, od koder izvira Franco „movimiento“, ki ima značaj fašističnega nacionalsocializma. To „gibanje“ so vodili Franco in njegovi ministri, ameriški ukazi in sveta katoliška cerkev, katere posvetni pouk je obvezen od prvega razreda osnovne šole do zadnjega leta univerzitetnega študija).

Nevmešavanje“ v špansko vojno je pomenilo izdati Spanijo fašizmu. Maloštevni tanki, letala in orožje Rusov je stalo Katalonce, Baske in druge narodnosti, brigadiste delavske Internacionale neprecenljive krvi in veliko denarja.

Sever, jug, vsa Spanija se trese zaradi delavskih in študentskih akcij. Francov režim se bliža svojemu koncu in to že od ustanovitve njegove oblasti, ki si jo je utrdil s prevarami in z zločini – z izdajo svojega ljudstva.

Skupna akcija intelektualcev, študentov, industrijskih delavcev in kmetov je primer delovnega gibanja.

Špansko študentsko in delavsko gibanje ponovno pričakuje pomoč in podporo vseh narodov.

Spanija ne sme ostati sama!

MIGUEL D.

ugrabitve

ALTERNATIVA: ŽRTVE ALI OBSTOJ?

Kaj je obstoj? Če imamo v mislih proces tehnološkega življenja, je to življenjski obstoj, če imamo v mislih diktaturo kapitala in moči, je to socialni in narodnostni obstoj.

Kaj se vpraša žrtev: za kaj sem žrtvovana. In če je že žrtev sama napačno formulirana, njena simbolika prefiltrirana in čustveno porbarvana tako, kakor ustreza nekemu ustroju, neki strukturi, predvsem strukturi kapitala, ki povečuje žrtev tako, da dobi imenitno orožje za pobijanje vseh sort mrčesa, ki jo načenja, se zgodi, da nastane v sistemu svetovne komunikacije in s tem javnega mnenja takšno stanje, da nasedejo tudi naši faktorji, tudi naše učke in ušeska.

Če smo že prišli na svet tu, kjer zdaj smo, lahko privlečemo ven tudi naš problem, slovenski problem. Med vojno.

Saj smo natančno vedeli: en ubit Nemeč – deset talcev, en ubit izdajalec – dvajset talcev, nedolžnih trenutkov, žrtev. Častimo jih, toda kakšna je bila takrat naša izbira? Vsi vemo – edina možna, ker smo bili pritisnjeni ob zid. In kaj se nam dozdeva danes?

Kot da bi pozabili pravkar prestano. Kakšnega mišljenja je naša javnost (uradna in tiste ovčice) do sodobnih pojavov? Saj res – vamo smo spravljani v svoje korito, torej to je tisto – neprikrito samozadovoljstvo, pre-reklamirano potrošniško spanje. V tem se pač čedalje manj ločujemo od kapitalizirane tega sveta.

Včasih smo streljali domobrnce, ker so rekli: počakajmo, bomo videli kaj bo – bila je edina možnost. Toda ali ne bi morali danes streljati sami sebe? Ali se nismo obrnili za 180 stopinj?

Baski? Palestinci? Quebec? Južnoameričani?

Ali ne obsojamo teh topoglavih kriminalcev (streljati jih ravno nimamo možnosti, ali ne objokujemo njihovih žrtev, nedolžnih trenutkov)?

Baski. Ali je tu položaj isti? Ne. Hujši. Nam so zadržali vrat v vojnem času, njim ga drgnejo v miru. Zakaj si lažemo, zakaj si zakrivamo oči? Sami smo tako nastali, zakaj ne damo pravice nastati tudi drugim?

Palestinci. Res da so žrtve njihov bumerang, to je stvar njihove odločitve. Toda mi obtožujemo, mi kažemo s prstom iz našega korita, ne da bi se zavedali, da neki narod potrebuje zraka, ki si ga mora krčiti v pragozdu stehniziranega dima. Da svet sploh zve zanj.

Quebec. Kdo je vedel, da se v tej vzorno urejeni situaciji nahaja problem, ki se je izkazal? Morda načini niso vedno najbolj prikladni, morda bi bilo bolje najti kaj drugega, toda naša misel ne solidarizira s tisto mislijo, ki želi, ki ne izbira sredstev, da ostane situacija-sistem takšen kot je, ki najlepše polni možničke (vemo katere).

Južna Amerika idr. Saj se spomnimo Chejevih Vietnamov? Ah, zoprna, nemogoča zamisel. Zakaj? Ali niso bili naši talci majhni Vietnamčki? Ali ni vse to tam vrenje? Gre za socialni obstoj. Obstoj 99 procentov življa.

Življa.

Kaj so te žrtve, za katerimi danes jadikujemo (sami v sebi in tudi drugače)? Zakaj jih tako pomilujemo? Ali kotirajo više kot so naše? Ali smo manj vredni? Ali smo delali narobe? Tu nekaj ni v redu. Vprašajmo se. Sprašujmo se. Razmislimo.

—ob—

D/M OXYGEN 1945-5-4-9-1

Študentski list urejajo: Boris Cizej, Milan Dekleva, Kostja Gatnik, Jože Konc (glavni urednik), Andrej Medved, Marko Slodnjak, Jaša Zlobec, Aleksander Zorn (odgovorni urednik). Stalni sodelavci: Jernej Novak, Marjan Pungartnik, Janez Stergar, Andrej Ule. Fotografija: Tone Stojko. Lektor: Milan Jesih.

TRIBUNA – Izdaja IO SS ljubljanskih visokošolskih zavodov – Uredništvo in uprava: Ljubljana, Trg revolucije 1/II – telefon 21-280 – Tekoči račun: 501-8-78-1 – Celoletna naročnina za študente je 15 din, za druge 20 din – Tiska Železniška tiskarna, Ljubljana, Moše Pijade 39 – Rokopisov in fotografij ne vračamo – Poština plačana v gotovini.

resolucija

Skupščina dijakov slovenskega trgovskega tehničnega zavoda „Žiga Zois“ in slovenskih licejev „France Prešeren“ zbrana v zasedeni šoli dne 4. decembra 1970

ugotavlja

1. da je okrožnica ministra za javno šolstvo Misasija znaten korak nazaj v primerjavi z realnim stanjem in nam vsiljuje omejitve notranjega demokratičnega življenja, ki so občutno poslabšanje sicer že omejenih pravic iz Sullove okrožnice o dijaških svetih in skupščinah;

2. to še enkrat dokazuje avtoritarne težnje, ki se pojavljajo v šoli prav v trenutku, ko se dijaki postavljajo na korenito preobrazbo šolskega sistema v skladu z napredovanjem bojev za družbeni in gospodarski razvoj v deželi. V okrožnici sami se ta avtoritarizem izraža predvsem v točkah, ki omejujejo pristojnosti študentskih skupščin, pretirano poudarjajo neomejeno oblast ravnateljev in uveljavljajo skrajno paternalistično načelo posredovanja odborov staršev in profesorjev za reševanje dijaških zahtev.

3. Dijaki se zavedamo, da vzgojno-izobraževalni sistem na šoli ne ustreza zahtevam sodobne družbe, niti možnostim njenega nadaljnjega razvoja; zavedajo se tudi, da obstaja oster socialni problem njihove vključitve – po koncu šolanja – v gospodarsko dejavnost, ki v našem mestu in deželi ni rožnata. Zato ostaja marsikomu le pot izseljevanja v druga italijanska mesta ali celo v tujino, v nasprotnem primeru pa zaposlitev na manj kvalificiranih mestih ali v drugih strokah.

4. Naša šola je šola slovenske manjšine, ki živi v Italiji, v nobenem primeru pa te svoje značilnosti ne poudarja, ne izraža. Nasprotno, marsikdaj se zgodi, da je član sistema, ki teži po podrejanju mladine izbiram oblasti in jo, tudi s pomočjo manj strokovne izobrazbe, postavlja v manjvreden položaj, izpostavlja diskriminacijam, peha v kolesje tihega raznarodovanja.

5. Če je na Tržaškem in Goriškem položaj slab, kljub obstoju slovenskih šol, se diskriminacija do manjšine najbolj kaže, ko vlada in šolska oblast odrekata tisočim Slovincem v videmski pokrajini (Beneški Sloveniji) osnovno pravico do šolanja v materinem jeziku, kar se pridružuje že tako tragičnim razmeram te revne, opustošene in zaradi izseljevanja nerazvite dežele.

Slovenski dijaki zahtevamo, naj se z zakonom uredi položaj in prizna Slovincem v videmski pokrajini enake pravice do šolanja, kot jih uživajo

njihovi rojaki na Goriškem in Tržaškem, ki so prav tako enakopravni državljani iste republike.

6. Dijaki se zavedamo, da se danes delavci postavljajo za spremembe družbenega in gospodarskega sistema, ki se tudi nas tičejo, ker pripadamo družinam, za katere je šola težko gmotno breme. Od tod naša zahteva, da se pristopi v Trstu vsaj k reševanju nekaterih omenjenih vprašanj, kot je podelitev brezplačnih avtobusnih abonmajev za prevoz v šolo in iz šole. Sicer pa dijaki poudarjamo, da podpiramo splošni boj za temeljito preobrazbo italijanske družbe, ki ga vodijo delovni sloj in študentsko gibanje.

7. Zahtevamo, da se upoštevajo naši večkratni predlogi o vsaj delnem izboljšanju položaja na naših šolah, od tiska ustreznih učbenikov (tudi s pomočjo strokovnjakov Slovenije), do uveljavitve občasnega popoldanskega pouka, kot dopolnilo jutranjega in pomoč tistim, ki iz katerihkoli razlogov to pomoč potrebujejo. Poleg tega zahtevamo primerno menzo, ki naj bo dostopna vsem dijakom z minimalnim dnevnim prispevkom.

8. Rešiti je treba tudi pravni položaj naših šolnikov, ki so še sedaj izpostavljeni grobim diskriminacijam. Zahtevamo, naj parlament čimprej odobri zakon „Belci – Škerk“.

9. Menimo, da strokovni industrijski zavod, ki smo ga zahtevali – tudi med zasedbo naših šol, v pomladi 1969 – ni tisto, kar nam je vlada dala v zadnjih dneh septembra letos. Ponavljamo zahtevo, naj se slovenski mladini omogoči tudi popolno tehnično industrijsko šolanje.

10. Tak odnos do slovenske mladine ustreza splošni značilnosti italijanskega šolskega sistema, ki s socialno selekcijo onemogoča izkoriščanju in zapostavljanju. V skladu s splošno težnjo študentskega gibanja v Italiji zahtevamo splošno in brezplačno šolanje do univerze.

11. Kot slovenski dijaki z zadovoljstvom ugotavljamo, da je medšolski odbor vseh tržaških zasedenih šol še enkrat poudaril, da je boj slovenskih in italijanskih dijakov za napredek demokracije v šolah skupen in enoten boj in da je vsako nerazumevanje potisnjeno daleč v preteklost, ki se ne bo vrnila. S tem so italijanski dijaki dokončno izolirali ostanke šovinizma v maloštevilnih skupnicah fašističnih izzivačev. Fašisti se poslužujejo narodnostne mržnje, da bi razbili enotnost študentskega odbora. Pod fašistično gonjo pa se skrivajo interesi razreda, ki je v Italiji na oblasti. Po vandalskih provokacijah, ki so jih fašisti opravili po mnogih slovenskih vaseh, so skušali slovenskim šolam preprečiti vstop v medšolski odbor.

Italijanske in slovenske šole morajo na to izzivanje odgovoriti tako, da s svojim bojem enotno nastopijo proti fašizmu in razredu, ki ga podpira.

Trst, Strada di Guardiella 13

dinar za pakistan

Preteklih 14 dni (nekaj dni pred prazniki in nekaj dni po njih) je MO organiziral zbiralno solidarnostno akcijo „Dinar za Pakistan“. Sklenili smo, da naj bi bila akcija predvsem simbolična, vendar nam je bila dana možnost, da postavimo skrinjico samo po fakultetah. Žal so zaradi prezaposlenosti članov prišle v poštev le tri fakultete: Ekonomska, Strojna in Filozofska. Simbolika v simboliki. Precej tudi zanalašč smo pustili skrinjice nezavarovane, prepučene srčni kulturi in solidarnosti ljubljanskih študentov. Poglejmo, kaj se je zgodilo.

EKONOMSKA FAKULTETA:

– Dober dan. Ali mogoče veste, kje je skrinjica, ki sem jo postavil na mizo v veži?

– Ja, veste (iz vratarjeve lože), je blo tko. Jaz sem šla enkrat zvečer in sem potežkala in je blo kar težko. No, druh dan pa grem in vidm da je škatla odprta. Pol smo pa z Marijo, veste to je naša snažilka, vzele škatlo, pa smo jo s špago zvezal, tko k zdej vidte in smo jo mel tuki. Pol se je pa še tko zgodl, sej mene ni blo zraven, mi je una ta druga prpovedvala. Mislm, da je blo večeri, sta pršla dva, sej ne vem, če sta bla študenta, ampak kdo bi tuki hodu, a ne, neki časa sta se okol škatle motovilila, pol jo je pa en pograbu in sta šla. In naša Marija je za nima letela, pol sta škatlo spustila tam na stopnicah in sta zbežala. Ja to b mogl kako drugač narrest, pa bl pazt, a ne.

STROJNA FAKULTETA:

Z neko bojznijo se približam skrinjici, stiskujoči se v kotu. Bolj lahka je da, pogledam pokrov: odlepljen, privzdignem ga: notri dva čika. V imenu vseh tistih Pakistancev najlepša hvala, tovariši študentje. Saj ne gre toliko za denar, gre bolj za etiko, za čut. Če drugega ne, bi si lahko mislili vsaj tisto: včeraj Peru, danes Pakistan, jutri lahko tudi mi, a ne.

FILZOFSKA FAKULTETA:

Najprej olajšanje – pokrov je še prilepljen. Iz vratarske lože: pa tud profesorji so kaj zraven dali, ta papirnate. Kot bi me do potrepljal.

MEDICINSKA FAKULTETA:

Hkrati je tu tekla akcija za sestavo bolniške ekipe, epidemiološke ekipe, ki naj bi odpotovala na pomoč v Pakistan. Brez kakršnekoli agitacije je bilo prijavljenih takoj 7 študentov, se pravi, da bi bila v minimalnem času ekipa sestavljena. Vendar je akcija zaustavljena, ker je prišel iz mednarodnega RK centra v Genevi odgovor, da zaenkrat takšne ekipe ne potrebujejo, v Beogradu pa imajo za vsak slučaj ekipo v evidenci.

Obenem je tekla in še traja nekakšna interna nabiralna akcija v prostorih MO, AO (tribuna na FAGG), IO itd.

STATISTIKA:

Zanimiva je primerjava med številom vpisanih študentov na fakulteti in vsoto zbranega denarja. Prešteli smo tudi posamezne kovance in ob predpostavki, da je vsak študent (ki je sodeloval) prispeval en kos, dobili maksimalno število sodelujočih študentov.

SF (vpisanih študentov 1050) – 51 kosov – 18,65 N-din + 2 čika (skrinjica odprta)

EF (vpisanih študentov 1335) – 129 kosov – 63,45 N-din (skrinjica odprta)

FF (vpisanih študentov 2338) – 668 kosov – 445,20 N-din (tudi 6 bankovcev po 10 din in 5 po 5 din) + 5 Asch + 10 Dpfening

AO, MO, tribuna (na FAGG) – 90 kosov 59,65 N-din

MF – ekipa

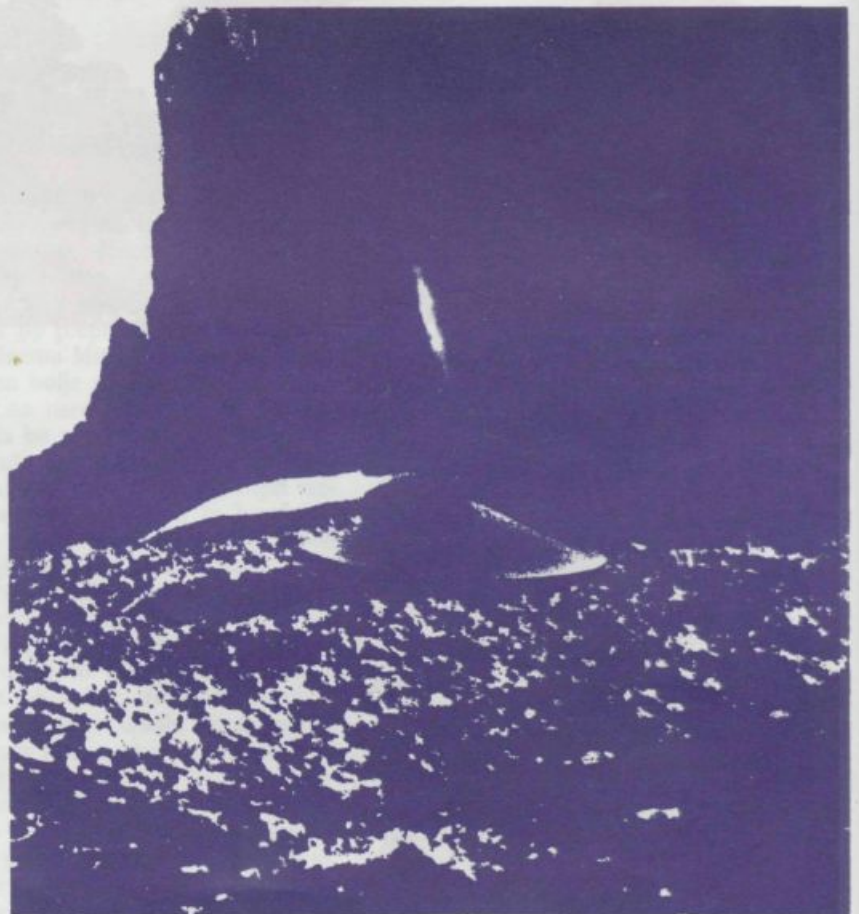
Zares je škoda, da akcija ni potekala vsaj na večini fakultet. Imeli bi zanimiv podatek, sedaj imamo samo izsek. Vendar je ta izsek prav dovolj zgovoren.

Dinar za Pakistan –

parola je bila: Študent(ka), odpovej se kavici – gre za golo življenje, 12.000 študentov x 1 dinar = solidarnost

Naredimo obračun. Kaj bi naredili (ki niste vedeli za to)? Kaj smo naredili? Prst na čelo, obrni mo se vase.

MO

TOFANT - TT - ENA - DVA - TRI 123 BUNA

kakšno stabilizacijo?

IZJAVA UNIVERZITETNEGA KOMITEJA ZKS OB STABILIZACIJSKIH UKREPIH

Univerzitetna organizacija ZK je že doslej opozarjala na nestabilnost gospodarstva, ki ima neposredno negativen učinek na realizacijo sanacijskega programa v šolstvu kot tudi na proces funkcionalne integracije raziskovalnega dela v vse družbene dejavnosti. Ugotavljamo, da so vsi pozitivni tokovi gospodarske in družbene reforme odpirali vrata tako znanju, kadrom, kot tudi raziskovalnemu delu.

Nestabilnost pa ustvarja situacijo, v kateri so znanje in raziskovalno delo manj pomembni; pomembnejši pa so politični pritiski, monopolni položaj, spekulacije itd. Zato komunisti nedvomno podpiramo stabilizacijsko orientacijo in tudi sodimo, da moramo pristati na najrazličnejše opovedi. Smatramo pa, da smo dolžni javnost in republiške poslance opozoriti na nekatera dejstva.

Idejne zasnove dolgoročnega razvoja Slovenije, ki izhajajo iz nujnosti znanstveno tehnološke revolucije, predpostavljajo intenzivne investicije v povečanje kadrovskega potenciala. Če za katero revolucijo velja, da jo obglavimo pri glavi – pri kadrih, potem to brez dvoma velja za znanstveno tehnološko revolucijo, ki je ravno revolucija mišljenja in upravljanja. Kadrovska revolucija pomeni torej zahtevo časa; od njene uspešne izvedbe pa je odvisen pozitiven odgovor na vprašanje, koliko in kakšnega tehnološkega in socialnega napredka bomo deležni. Pri tem je treba ugotoviti, da je slovensko gospodarstvo v zadnjih letih pomembno moderniziralo tako organsko sestavo kapitala kot tudi njegovo socialno organizacijo in da prav gospodarstvo zahteva zaradi tehnološkega pritiska moderne proizvodnje več, pa tudi nove profile strokovnih kadrov.

Ko komunisti na univerzi razpravljamo o vprašanju znanstveno tehnološke revolucije, potem opozarjamo na to, da gre za realizacijo dolgoročnega razrednega in nacionalnega interesa in za afirmacijo samoupravnega socializma v razvitem svetu. Ko se zavzemamo za sanacijo raziskovalnega dela in šolstva, potem se ne zavzemamo samo za neke svoje parcialne osebne in sindikalistične interese, ampak smo prepričani, da zasledujemo splošne družbene interese. Potrebujemo tak šolski sistem, ki bo razvil vse ustvarjalne potenciale mladih generacij; zato moramo dvigniti nivo tako osnovnega, srednjega kot visokega šolstva. Povečati moramo število dijakov in študentov.

Opozarjamo na to, da je prav področje šolstva in raziskovalnega dela tisto, ki ne trpi nobenih kratkoročnih nihanj, kajti taka nihanja lahko povzročijo dolgotrajne, izredno škodljive posledice. V zadnjih letih smo začeli z intenzivnejšo akcijo vsestranske rehabilitacije teh dveh področij. Ustvarili smo atmosfero, ki omogoča večjo kritičnost do dela znotraj pedagoških ustanov. Sedaj pa se bojimo, da je ta politika ogrožena.

Kadrovska kriza je po našem prepričanju kriza kriz. Opozarjamo, da se bo ta kriza pri nas ob sedanjem trendu razvoja šolstva, posebej visokega šolstva, nadaljevala in še poglobila.

Sodimo, da naj stabilizacijski ukrepi prizadenejo predvsem tiste, ki so na osnovi monopolnih položajev in spekulacij neprimerno povečali osebne dohodke (npr. izvozno-uvozno podjetja, trgovska posredništva, banke, gospodarska zbornica itd.); tiste, ki so šli v investicije brez kritja; tiste, ki so pretirali z uvozom; skratka vse tiste, ki so neposredni povzročitelji večje nestabilnosti v jugoslovanskem gospodarstvu. Mnogo bolj glasno in odločno se moramo upreti politiki političnih pritiskov kot sredstev za razreševanje političnih in gospodarskih problemov. Sodimo, da so voljeni organi odgovorni za realizacijo stabilizacijske politike in jim moramo dati komunisti v teh naporih vso podporo.

Izrecno poudarjamo, da delavci v šolstvu in s tem tudi na univerzi niso krivi za sedanji položaj gospodarstva, najmanj pa za divjanje osebnih dohodkov, ki so na univerzi za pedagoško delo znatno nižji od povprečnih dohodkov enakih kvalifikacij v gospodarstvu.

Zato zahtevamo, da nosijo glavno breme stabilizacije tisti, ki so z izplačevanjem osebnih dohodkov pretiravali oz. nekateri so kar podivjali. Nezadovoljni smo z odlašanjem sprejetja zakona o usmerjanju delitve osebnih dohodkov v SR Sloveniji. Ta zakon sprejemamo že zelo dolgo ob velikih diskusijah, razmere pa se ne popravijo. Tako oportunistično obnašanje do tega problema je nevdržno. V kolikor bo prišlo do recesijskih gibanj, se zavzemamo za to, da se zniža osebni standard, nikakor pa ne samo družbeni standard. Pri tem sodimo, da naj pade standard predvsem povzročiteljem

teljem nestabilnosti, nikakor pa ne sme plačati stabilizacijskega računa delavec z najnižjimi osebnimi dohodki. Inflacijska gibanja pa so prizadela najbolj delavca.

Opozarjamo, da so se prav v letošnjih desetih mesecih investicije v Sloveniji povečale za polovico. Sprašujemo se, koliko smo povečali investicije v kadre.

V zvezni skupščini je obležal osnutek zakona, ki predvideva, da bi ob investicijah morali predvideti tudi sredstva za predizobrazbo oz. za razvoj kadrov.

Predlagamo, da se zato čimprej sprejmejo ustrezni predpisi. Sodimo, da bi iz teh naslovov lahko delovne organizacije razvijale predvsem strokovne kadre in ustvarile ustrezne pogoje, objekte, sodobno opremljen pouk itd., za razvoj teh kadrov. V kolikor bi presihali oz. če so limitirani viri iz naslova osebnega dohodka in prometnega davka, se nam zdi normalno, da bi samoupravno združeno gospodarstvo na osnovi dogovora o izobraževalnih skupnostih na tako dobljenih sredstvih razvilo program razvoja strokovnega šolstva. Predlagamo, da gospodarstvo vložijo razpoložljive proračunske presežke predvsem v razvoj kadrov.

Odločno se zavzemamo za politiko, da naj se gospodarstvu povečajo sredstva in da se zveča njegova reprodukcijska sposobnost.

Kajti vidimo, da ravno najbolj vitalne, napredne gospodarske organizacije že sedaj veliko vlagajo v raziskovalno delo in tudi v razvoj kadrov.

Žal se ti napore koncentrirajo le pri nekaterih industrijskih organizacijah, manj pa je teh naporov na drugih področjih, kjer pa so pogosto skoncentrirana zelo velika sredstva. Često manjša industrijska podjetja dajejo znatno več za izobraževanje kot finančno močna, monopolna industrijska in trgovinska podjetja. V sedanji situaciji, ko gospodarstvo investira predvsem v osnovna sredstva in ko mu še za to čisto manjkajo sredstva, ko je pogosto nelikvidno, se težje pojavljamo s svojimi programskimi koncepti za investiranje v šolstvo in v razvojno delo. Sodimo, da bo v perspektivi vedno več možnosti za neposredno dogovarjanje za skupne razvojne investicijske projekte, za neposreden dogovor z vsemi družbenimi dejavnostmi okrog razvoja oz. sanacijskega programa šolstva, visokega šolstva in znanosti. V kolikor bo prišlo trenutno do proračunskih omejitev, sodimo, da je to tudi naš edini izhod iz situacije in predlagamo, da se prav v to smer začnemo intenzivno pogovarjati s tistim gospodarstvom in tistimi delovnimi organizacijami, ki že danes vedo, kako pomembni so za njih prav kadri in lasten razvoj.

Zveza komunistov na univerzi čuti dolžnost, da seznanji skupščino o prioritarnih ukrepih na področju visokega šolstva in raziskovalnega dela. V naši politiki sodimo, da so kratkoročno za sedanje obdobje, za prva naslednja leta, primarna naslednja vprašanja:

1. Razvoj znanstveno raziskovalnih kadrov in odpiranje novih mest za pedagoške delavce v visokem šolstvu.

S tem je povezan razvoj tretjestopenjskega in doktoratskega študija, ki ga intenziviramo. Pred-

vsem s tem so povezani tudi vsi drugi ukrepi intenzifikacije, študijskega procesa in dviga kvalitete študija. Sedanji razpisi za nova delovna mesta na univerzi pa nam kažejo, da na mnogih področjih univerza ni interesantna, ni konkurenčna drugim družbenim področjem. Na mnogih področjih pa sploh nimamo ustreznih znanstvenih kadrov, ki bi lahko kandidirali za delo na univerzi. Zato se morajo:

– ustvariti primerne stanovanjske možnosti za mlajše univerzitetne sodelavce na osnovi varčne izgradnje; za tretjestopenjski in doktorantski študij, za čas stažistov pa naj se ustvari fond podnajemniških manjših stanovanj;

– osebni dohodki mlajših univerzitetnih sodelavcev in stažistov se morajo vsaj izenačiti z njihovimi kolegi, ki so šli na druga družbena področja;

– zlasti bi bilo treba vztrajati na zahtevi SZDL, naj delež sredstev narodnega dohodka za izobraževanje ne znaša manj kot 5 %.

2. Prioritetno področje pa je po našem mnenju razvoj pedagoškega kadra za celoten šolski sistem, kjer sodimo, da je treba število teh delavcev povečati, predvsem pa jih tudi mnogo bolj strokovno usposobiti za to družbeno zelo pomembno delovno nalogo.

3. Nadaljevati moramo začetno politiko, po kateri bomo vsej tolerantni mladini dejansko omogočili, da se prebije do visokišolskega študija.

To terja vlaganje v štipendiranje, v skladu z družbenim dogovorom, predvsem pa tudi vlaganje v dijaške in študentske domove.

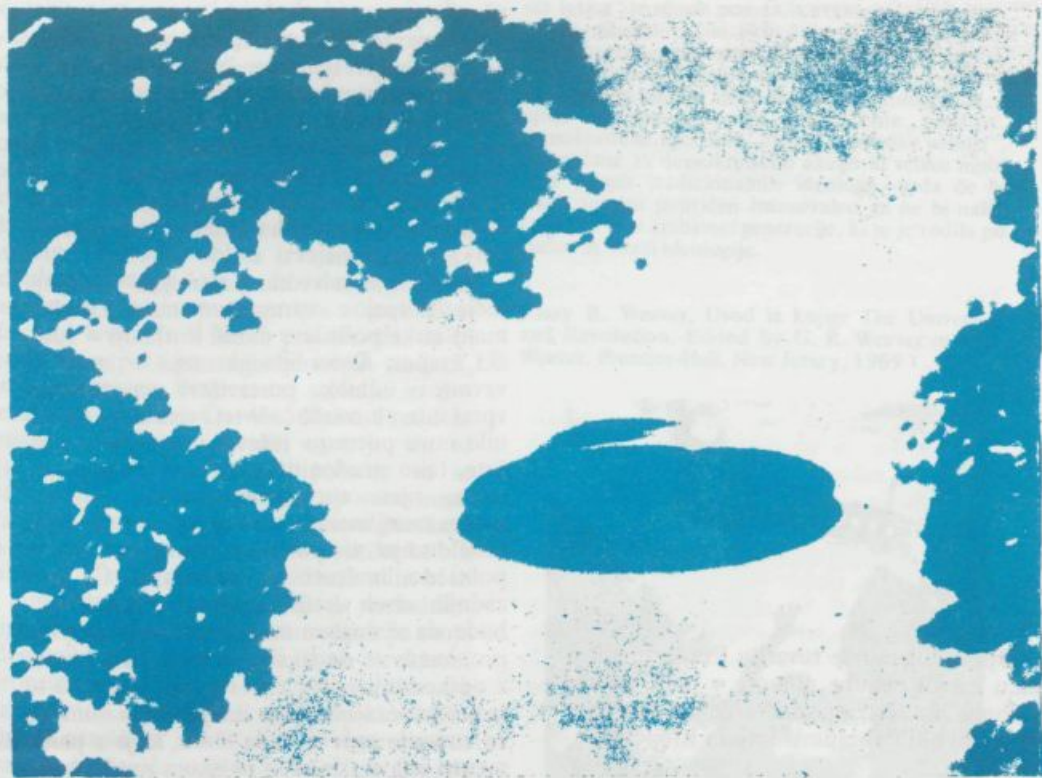
4. Spoštovati je treba sprejeta zakonita določila, ki govorijo o sanaciji materialnega položaja šolstva in standarda prosvetnih delavcev in redno izvajati valorizacijo osebnih dohodkov s pomočjo faktorjev z ozirom na poprečni dohodek, kot je to že urejeno za republiško upravo, sodstvo itd.

5. Predvideno povečanje števila študentov in dijakov terja v naslednjem petletnem planu tudi povečanje prostorskih kapacitet za pedagoške in tudi raziskovalne namene. Vendar je doba izgradnje novih prostorskih kapacitet krajša od časa, ki je potreben za razvoj kadrov.

Republiška politika v odnosu do znanosti in do šolstva je v zadnjih letih ustvarila resno delovno in konstruktivno razpoloženje med širšim delom znanstvenih in pedagoških delavcev. Zveza komunistov je uspela mobilizirati za reformna prizadevanja v šolstvu pomemben del avantgardnih sil. Presegamo stanje inercije in malodušja.

Zato opozarjamo, da bi neupravičena nihanja v začrtani politiki lahko ponovno omajala naše zaupanje in voljo. Sprememba te politike, ki je racionalno in družbeno globoko utemeljena in stagnacija na sedanjem stanju bi nedvomno povzročila veliko moralno in politično škodo. Zato se od takih nihanj komunisti na univerzi odločno distanciramo.

Na koncu ponovno poudarjamo, da ne gre samo za nas, ampak za daljnosežne škodljive posledice, ki jih bo v končni konsekvenci trpel naš delovni človek in delovne organizacije na vseh področjih družbenega življenja.

STA/0 - 123 - XY/70 - TREP - ŠE NAPREJ

namesto nekrologa

INDEX 2078, 29. 11. 1970

POSLEDNJA VEST

Na sednici Univerzitetne konferencije koja je održana 24. 11. 1970. podržana je CELOKUPNA politička aktivnost Univerzitetnog komiteta između dva zasedanja Konferencije.

Organizaciji SK Filozofskog fakulteta je stavljeno do znanja da ili mora sama već jednom da reši svoje probleme ili, ovakva kakva je, ne može dalje da postoji.

Na predlog sekretara UK Dušana Popovića, Konferencija je iz SK izključila glavnog i odgovornog urednika INDEX-a MILANA DOBROSAVLJEVA, stalne saradnike ARPADA VICKA I SLAVKA BOGDANOVIĆA, uredniku Univerzitetne rubrike SLOBODANU MILOVANOVIĆU uputila oštru kritiku, a takođe će se zahtevati kažnjavanje MILANA BRKIĆA, urednika Političke rubrike koji je član organizacije SK Beogradskog univerziteta.

Na predlog Radomira Galovića, nastavnika Predvojničke obuke na Pravnom fakultetu, iz SKJ su isključeni ŽARKO LUŽIĆ I DRAGOLJUB PETROVIĆ, asistenti sa Filozofskog fakulteta.

Vse kaže, da so se v Novem Sadu odločili za politiko trde roke. Najprej izključitev iz partije, potem razrešitev funkcije (sledila je prav kmalu, kot smo 9. decembra lahko zbrali v Delu). V zgodovini jugoslovanskih študentskih glasil to ni prvi in najbrž tudi ne zadnji primer. Medtem ko smo pri primeru Mijanović še lahko govorili, da je to poskus ponovnega uvajanja procesov v naši državi, pa je uklinjanje in onemogočanje študentskih glasil že ustaljena praksa. Kakšen je odmev takih posegov v študentski in drugi javnosti, to je vprašanje, ki določenih oblastniških krogov, kot kaže, ne skrbi. Glede na popolno nezmožnost objektivnega informiranja dnevnega časopisja je bil do sedaj študentski tisk edini, ki je zavzemal kritičen odnos do politične situacije pri nas. In kar je najbolj poučno, prav partijski organi so bili doslej tisti, ki so sprožili udar nad študentsko tiskano besedo. Zavedati se moramo, da je Jugoslavija glede na svojo specifično situacijo država, ki jo pretresajo strahovita nasprotja in težave na vseh ravneh. Če se hočemo z vsemi temi problemi spopasti, če jih res hočemo rešiti in ne samo loviti ravnotežje med mlinjskimi kamni, potem moramo sprejemati kritiko odprto in pošteno, spustiti se moramo v odkrit boj. S policijskim vmešavanjem in s fizičnim obračunavanjem ne bomo ničesar dosegli. Položaj bo samo še bolj zapleten, eksistenčna vprašanja se bodo še bolj zaostriła, možnost njihove rešitve pa bo vedno bolj oddaljena in abstraktna. Zato menimo, da je delovanje partijskih organov v Novem Sadu (in seveda še marsikje) v popolnem nasprotju z osnovnimi socialističnimi načeli in da se s takimi nedemokratičnimi metodami vračamo v čase, za katerimi nam je ostal grenak spomin. Družba, v kateri lahko partijski sekretar javno opsuje študente, s katerimi se ne strinja, s svojatjo, četniki, informbirojevci itd. (Glej NIN), taka družba se kaj lahko znajde v položaju, v katerem so zatrite osnovne človeške pravice. O tem, kam nas lahko pripeljejo metode, ki so se uveljavile v Beogradu in Novem Sadu, nas lepo pouči svetovna pa tudi naša zgodovina.

J. Zlobec

Opravičujemo se tovarišu Francetu Klopčiču zaradi neljube pomote v osmi številki Tribune, na šesti strani. Pravilen naslov glose bi moral biti Pobratimi Matjaža Klopčiča.

kvazimanifest

Mnogo študentov, ki še niso povsem apolitični, se sprašuje, kako organizirati študente v družbeno aktivno skupino, ki bo opravila svojo dolžnost do družbe. Sedanje stanje je skrajno nezadovoljivo. Študent ljubljanske univerze pozna le kolege iz svojega letnika, nekaj ljudi iz višjih ali nižjih letnikov svoje fakultete, z drugih fakultet pozna le svoje bivše sošolce, nekaj znancev in to je vse. Kaj kdo od njih misli, tega ne ve, o mnogih stvareh nima mnenja.

Nekateri si postavljajo za vzor organiziranost ameriških študentov. Brez natančne analize lahko trdim le to: na že nekdanje velike ameriške univerze so prišle nove množice študentov; zgodilo se je nekaj novega; poprej so si bili študentje tujci, številke, ki so jih družile le spektakularne nogometne in košarkarske tekme, sedaj so se nenadoma začeli zanimati: kdo je človek poleg mene? kaj misli ta človek?

Tega naši univerzi manjka. Potrebo po bližjih stikih so prvi začutili študentje, ki

logika italijanske diplomacije

Churchill med drugim omenja, da je zgodovina diplomacije zgodovina kompliciranege idiotizma. Ta nenehno javljajoči se idiotizem ni bil lasten samo Churchillovi eri in oficialnim vidikom diplomacije v preteklih obdobjih, bil je znan, poznan in prisoten v njih, v odnosu na današnji čas morda samo z malo večjo mero rafiniranosti.

Različni nivoji ocenjevanja vladnih oficialnih stališč na mednarodnem področju s strani študentskega gibanja pri nas idejno-teoretični, študijski nivo, ki naj bi potekal mimo vseh mahinacij elite in strokovno odgovorne (politično-partijske) strukture, pač mora zatajiti svoj studiozni ton s tem, da v določenih trenutkih izzveni izključno le kot revolt. In ta misel ne glede na očitke študentom „visoki stopnji indiferentnosti“ preveva njen zdajšnji odnos do tega, kar prinaša italijanski tisk o meddržavnih jugoslovansko-italijanskih odnosih vključno z izjavami visokih in najvišjih italijanskih državnikov in politikov.

Gotovo je, da tisk v Italiji razen dela levice zavzema v tem trenutku pozicijo kampanjske-diplomatske, protijugoslovansko usmerjene logike. Ta fenomen glede na stopnjo zaostrovanja medsebojnih odnosov je samo dokaz o nepripravljenosti tako za razgovor, kot za reševanje nekaterih še vedno aktualnih in nerešenih (verjetno tudi nerešljivih) problemov.

Jugoslavija je vedno postavljala vprašanje meja skupaj z vprašanjem naše narodno manjšinske politike v deželi Furlaniji – Julijski krajini. Konsolidacija meja bi imela za vzvratni učinek postavitev manjšinskega vprašanja v novo luč. V tej zvezi bi to pomenilo novo potezo v reševanju vprašanj manjšine, tako pravice do priznanja njenega obstoja, njen socialno-ekonomski položaj, sistem manjšinskega šolstva in izobraževanja, sodelovanja z matično domovino, njeno politično in družbeno aktiviranje. Če so v zadnjih dveh letih nenehno prihajale pobude, da se dogovorimo za reševanje skupnih problemov in da fiksiramo meje tudi v zvezi z odškodnino, prav z one strani, je pač tu to težko povezati z izjavo italijanskega ministra za zunanje zadeve Alda Mora, ki je v parlamentu izjavil, da med obiskom predsednika

niso iz Ljubljane. Poglejte po stopniščih fakultet: Klub koroških študentov, Klub primorskih študentov. Čeprav ljubljanski študentje tvorijo večino, kluba ljubljanskih študentov ni.

Tovariš študent, ko sreča drugega študenta, ga vprašaj od kod je? kdo je? kaj misli? Če ne zmoreš tega, si pri njem spodi 5 dinarjev ali blok za menzo.

Kaj bomo s tem dosegli. Samostojnost. Samo mi bomo lahko odločili, katera skupina predstavlja naše mnenje in katera ga ne, ne glede na to, ali je ta skupina formalni predstavnik ali ne, pogoj pa je seveda, da vemo, kaj kdo od nas misli in predvsem kaj sami mislimo.

Naša tribuna je Tribuna. Berite jo in zahtevajte, da objavijo vaše mnenje. Pokazite jo staršem, pošljite jo svojemu poslancu.

Ravnodušnost je razkosje, ki si ga današnji intelektualci ne more privoščiti. Davek nanj je previsok. Pomislite tudi na odgovornost pred prihodnjimi stoletji.

Tovariši, ostanimo ljudje preden postanemo kvazi ljudje.

VLADIMIR SIMIĆ

Tita v Italiji ne bo razgovorov o obmejnih problemih. Dejal je, da vlada ne bo razpravljala o nikakršnem odrekanju legitimnih nacionalnih interesov. S tem je minister za zunanje zadeve odgovoril na zahtevo in izsiljevanje neofašističnih poslancev in nekaterih poslancev njegove demokrščanske stranke (sporočilo o tem je objavila uradna italijanska agencija ANSA). Tudi desničarski list Il Tempo se je razpisal na moč sentimentalno o cono B: Ne želimo, predvsem ne v tem trenutku, postavljati problema cone B, ki je še vedno, po mirovni pogodbi, pod italijansko suverenostjo. Toda želeli bi priporočiti, da ostane to vprašanje, ki močno prizadeva italijanske občutke zares „odprto“ tudi v bodočnosti.

Torinska La Stampa vidi bližnji obisk predsednika Tita, če bo do njega sploh prišlo, predvsem v luči prisotnosti tujih vojaških sil v Sredozemlju, in pravi: Jugoslavija, ki je dosledna v svoji politiki nevtrščanja, meni, da je umik ameriške in sovjetske flote v skupnem interesu, toda ne skriva strahu pred sovjetskim pritiskom na Jadran prek Makedonije. To zaskrbljenost delijo tudi Albanci, ki se približujejo Beogradu.

Opažamo torej nove premike v vladnih oficialnih politikah v Evropi, ki jim sledi svetovna diš omacija po „svoji logiki“. Ta logika je trenutno taka, da se evropski sever pomirja v krizišču in osišču delovanja veseli. To pomeni, da za trenutek ta del Evrope ostaja za Velike „nedotakljivi“, a Stari svet je vendar preveč mikaven in interesanten, da bi ostal nedotaknjen in zapuščen. Zato se je treba dotakniti teh, ki so glede na svojo notranjo, bodisi gospodarsko ali pa politično situacijo „najprimernejše“ interesantno postaja spet Sredozemlje in po tej logiki je tu pač treba nekoga poiskati – kot najprimernejšega in najustreznejšega. Ne glede na to, ali bo naša delegacija obiskala Italijo ali ne – to je zdaj tu obrobno vprašanje. V svetovni politiki gre za vprašanja, ki še najdlj ostanejo prisotna in nerešena s preveč očitno tendenco: ne jih rešiti, temveč po znanem pravilu konsolidirati v status quo. Trenutno politično vzdušje v Italiji je samo daljnji odmev tega.

CVETKA TOT

univerza in revolucija

Robert Hutchins definira vzgojo „kot hoto, organizirano prizadevanje, ki naj pomaga ljudem, da bi postali inteligentni“.

Vzgoja nima več praktičnih ciljev. Nima vloge „producirati“ kristjane, demokrate, komuniste, delavce, državljane, Fancoze ali poslovne može. Zanima jo tak razvoj človeških bitij, ki bi razvijali njihovo mišljenje. Njen namen ni delovna sila ampak človečnost. (Robert M. Hutchins, *The Learning Society*, New York, Frederick A. Praeger, Inc., 1968)

Ta koncept vzgoje je bil splošno veljaven od ustanovitve prvih univerz pred več kot tisoč leti, toda nenehno so ga spreminjali zaradi teženj socialnih elit, da bi univerzo uporabljali za bolj praktične namene – nacionalna industrija visokega šolstva naj „proizvaja“ delovno silo. Osnovni problem je tako nenehna grožnja idealu avtonomne intelektualne skupnosti, grožnja, ki jo uveljavlja družba s svojimi zahtevami.

V Združenih državah smo uporabljali univerze kot xerox razmnoževalce za reproduciranje status quo – bile so „kulture ustanove“, ki jim je vzor bela, moška, anglosaksonska, srednjerazredna Amerika. Najprej kot član univerzitetne administracije in sedaj kot inštruktor sem vedno poslušal, kako so nam predstavljali diplomante. Predstavili so jih kot „produkte“ – „Myron Smith, sedaj IBM upravljavec, je produkt ameriške univerze“. Zdi se nam, da je univerza kot tovarna, ki sprejme homogen grob material in proizvaja homogene produkte z diplomami. „Znamenje dobrega gospodarjenja“. Vsi vemo, da človeška bitja niso enaka; niso homogen surov material, toda univerze si prizadevajo odstraniti te razlike. Dejstvo je, da sem vedno razmišljal, kako da je prvi cilj ameriške univerze učiti študente, kako se naj prilagodijo, namesto da bi jim dovolili, da razvijajo svoja individualna spoznavanja, talente (oziroma sposobnosti pr.), identitete in vrednostne sisteme, to je, da razvijejo svojo človečnost. Za črnega študenta je ta proces še posebno resen v tem, da se mora prilagoditi normam belih, za katere pa ve, da jim ne bo nikoli popolnoma prilagojen. Zanj je problem žrtvovanja razvoja človečnosti za razvijanje delovne sile še bolj resen, ker so bili črnici oropani človečnosti že več kot 300 let. Črnici enostavno ne morejo sprejeti tega „kulturniškega“ vzorca in se upirajo vzgojnemu sistemu, ki uči, da je imel črnci malo, če sploh kaj, in ki vpliva na kulturo, v kateri živi.

Eden od prvih ciljev študentov danes je, da Hutchinsovo definicijo vzgoje spremenijo v realnost. Nočejo, da bi ravnali z njimi in jih imeli za produkte, ki so jih izdelali, da bi zadostili povpraševanju po delovni sili. Namesto tega želijo, da bi jih imeli za individue, ki premišljeno sodelujejo v nastajanju kot inteligentna človeška bitja. Študentje kličejo svoji družbi, naj jih neha programirati kot orodja in naj jim da možnost, da bi bili neodvisni, koristni individui. Iskanje individualne identitete in strah pred brez-pomembnostjo v tehnološki družbi sta pripeljala daleč preko notranjih tuhanj petdesetih let in sta pripeljala do izbruhov radikalnih oblik jeze v univerzitetnih kampustih. „Upor brez vzroka“ ima sedaj vzrok in v uporih se študentje – skoraj patološko – borijo za svojo človečnost in za individualno identiteto.

Druga najbolj vidna značilnost študentskega gibanja je široko človekoljubje, v katerem so zelo blizu romantičnim gibanjem v Evropi. Zdi se, da je to odgovor na ekstrem-

ni materializem in (narosebljanje), ki sta rezultat počasnih sprememb dobe tehnologije. Kjer je „osamljena množica“ poznih petdeset let nameravala ubežati odgovornostim izkoriščajoče tehnolne moči, da bi na ta način ustvarili družbo bolj človekoljubno (humano) in bolj človeško, nam predstavlja generacija poznih šestdeset let eksistencialno razmišljanje beat generacije, ki je nadomestila mišljenje z akcijo. Mladi so začeli povzdigovati vrednost človeških odnosov v človeškem okolju, nimajo pa več pravega smisla za Istinno. Revščina, vojna, diskriminacija in nasilje niso nič več nejasne abstrakcije, ki jih študentje gledajo in poslušajo med večernimi novicami. Za njih so človeške številke enkratno živeči ljudje, lačne statistike so umirajoči otroci. Medtem ko je generacija petdesetih let slavila razvoj trgovine in tehnologije, sedanja generacija zaničuje te materialistične napredke. Lahko bi rekli, da napa dajo, da bi izzivali starejšo generacijo, da bi ponovno razmislila ne samo o fantastični tehnologiji in poklicnem delu ki lahko ustvari raketo, marveč tudi o destruktivnih možnostih te rakete. Z drugimi besedami, človekoljubje in človeškost sta postala pomembna v razmišljanjih teh študentov.

Končno študentje zahtevajo, da bi družba svoje ideale izvajala tudi v življenju. To niso želje, da bi sprejeli hipokrizijo družbe, ki pridiga nekakšen idealizem preteklosti, medtem ko akcije sedanjosti govorijo tako glasno proti, da se ideologije sploh ne da slišati. Študentje imajo malo spoštovanja do preteklosti ali upanja za bodočnost – to so stare moralne zmage in sanje tistih, katerih prihod je brezpomemben. Resnično so „sedanja“ generacija, ki je spoznala cinično resnico o življenju zelo zgodaj – morda hitreje, kot prejšnje generacije, ki so bile omamljene s hišicami z železnimi vrtovi, njihovimi ednimi domovi, v malih skupnostih in omejenim množičnim komuniciranjem. Zaradi komunikacijske eksplozije ne more biti resnica nič več izključena. Ironično, v bistvu ne gre za problem dveh generacij, ki imata različne vrednote, marveč za problem, katera generacija bo bolj pošteno izvajala vrednote. Pozorna analiza mnogih levih skupin najde v njihovem razmišljanju elemente Thoreaua in Jeffersona, Deklaracije o neodvisnosti in Biblije.

Morda je najhujša kritika, ki jo lahko doživi študentska levica, označitev, da je refleksija ameriških kulturnih vrednot in da je tako njen pogosti trud, da bi spet uveljavila ideologijo osemnajstega in devetnajstega stoletja. „Anarhizem“, samoupravljanje, populizem in druge take levo-študentske parole so vse del zahodne tradicije. Danes, kakorkoli, živimo v množični demokraciji z izpopolnjenimi mediji in s problemi, ki so mnogo kompleksnejši od tistih v osemnajstem in devetnajstem stoletju. Mestni sestanki so bili verjetno najboljša oblika izvajanja ameriške ideologije tistega časa, toda v današnji kibernetični družbi imajo nasprotni učinek. Študentska levica bi si lahko prizadevala, da bi našla nova pota za udejanje svojih vrednot, pota, primerna dvajsetemu stoletju in potehnološki družbi. Darwin, Marx, Freud in mnogo drugih so potrdili mnenje, da so ljudje sprejemljivi za manipulacijo in se često obnašajo iracionalno. Z uporabo množičnega komuniciranja in načinom Madison Avenue za uveljavljanje javne politike bi bili lahko študentje pomembno kreativni in bi se s tem izognili pasti uporabljanja metodologije osemnajstega stoletja za realizacijo svoje ideologije. Najti bi morali nove strukture, procese odločanja in oblike sodelovanja državljanov. Vračanje k zgodovinskim klišejem in prejšnjim ideologijam je regresivno in ne bo pomagalo napraviti ameriške družbe

bolj demokratične, bolj humane ali bolj človeške.

Individualizem, humanitarizem in občutek, da politična in ekonomska mašinerija Združenih držav niti dejansko niti po zakonu ne zadovoljujeta potreb svojih ljudi – to so osnovne značilnosti študentske levice. Toda slika se še bolj zaplete z obstojem še ene revolucije, ki dopolnjuje študentsko levico: to je upor „brezrazrednih“ – ubožnih, črnih in drugih manjšinskih skupin – ki imajo mnoge podobne cilje kot študentska levica. Gibanje študentske levice se je začelo z gibanjem za državljanske pravice bolj pomagalo belim študentom kot črni stvari. To je politiziralo in dalo življenje „negeraciji“ petdesetih let. Prvzaprav je nastala SDS (Students for Democratic Society) z naporitakih belcev, kot so Tom Hayden, Jack Newfield in Carl Oglesby, ki so postali zreli med radikalno politiko gibanja za državljanske pravice v letih dela v južnih kampanjah.

„Novi razred“ (študentje, ki jih je večji delež v populaciji kot kadarkoli prej) in „brezrazredni“ se gibljejo istočasno in v podobnih smereh: SNCC (Student Non-Violent Coordinating Committee) in SDS sta tesno povezani pri mnogih uspehih in še vedno najdemo koalicije med Peace in Freedom Party in Črnimi panterji. Čeprav so te koalicije vedno občasne in jih sklenejo takrat, ko hočejo doseči skupen cilj, puščajo odprte možnosti za koalicijo na višjem nivoju. Najbolj pomembno pa je, da si želijo istih ciljev. Kernerjeva komisija je odkrila, da „črnski protest v največjem delu izvira iz osnovnih vrednot ameriške družbe in si ne prizadeva doseči njene destrukcije, marveč njeno izpopolnitev. Prav isto lahko rečemo tudi za študentsko levico.

Prevedla K. O.

DEFINICIJA ŠTUDENTSKEGA GIBANJA:

„Študentsko gibanje“ se nanaša na veliko skupino ljudi, večina od njih so pod trideset, ki so trenutno študentje ali ki se identificirajo z idejo univerzitetne skupnosti in ki imajo univerzo za žarišče družbenih sprememb. Tako gibanje ne vključuje samo vpisanih študentov, marveč tudi prejšnje študente in ljudi, ki jim je univerzitetno okolje najbolj sorodno. Vzgojne institucije, tradicionalne centre kritičnega mišljenja imajo za najbolj primerna okolja za spremembe, saj tam deluje avantgarda socialno-kulturnih vrednot.

Ce rečemo, da študentsko gibanje razvija razredno zavest, potem gre za zavest o odgovornosti za radikalno napredne spremembe, kar je tradicionalno področje političnih „levičarjev“. „Študentska levica“ je včasih pomenila avantgardno gibanje. Drugo gibanje pa, ki vključuje svojo avantgardo, lahko razumemo samo kot združenje individui, ki so podobno razporejeni, sicer pa so brez enotne strukture in enotne smeri politične ideologije. Med njimi najdemo marksiste, neotrockiste, pacifiste, demokratične socialiste, yippie, „politike veselja“. Američane za demokratično akcijo in veliko množico drugih tradicionalnih ideologij, toda če bi iskali splošni politični imenovalec, ga ne bi našli. Odgovor je v ambienci generacije, ki se je rodila po padcu in smrti ideologije.

(Gary R. Weaver, Uvod iz knjige *The University and Revolution*, Edited by G. R. Weaver in J. H. Weaver. Prentice-Hall, New Jersey, 1969)

MA/TE - 403 PG/M · LJ

oh, happy days...

Na MC Luhanovsko mrzlem malem ekranu, barbarskega dvajsetega stoletja umirajo veliki mojstri meščanskega duha kakor muhe enodnevnice. Niti življenjsko zavaranje ne more preprečiti tega umiranja. Umirajo elegantno, umirjeno, patinirano, s procesijami prednikov, molierovsko obremenjeni z impotenco, paranoidno blaznostjo, dobro prehrano, skopostjo in varčnostjo. Skratka mrzli medij barbarskega stoletja izpreminja njih epikurejsko gnilobo (vulgo filozofično fimenzijo v tretjerazredno farso).

Ravnodušnost vseskozi zmanipulirane mase povprečnežev, ki jih obdaja, skušajo predramiti, šokirati z izjemno pretehtanimi cirkuškimi akrobacijami. Hočejo se razdati kozmosu, njihov boj je kozmični spopad. Spopad, ki ga na eni strani omejuje kakršnakoli oblast v obliki politične stranke-partije ali česa podobnega, na drugi strani pa je njihov boj čisto konkreten, le da mu njihova nesrečna zavest daje grozljivo podobo profane institucije-policije. Zato od partije zahtevajo, da z njimi ravna kot z bebci, od profane policije pa, da jih brutalno zasleduje, muči, pretepa, aretira in po možnosti zapre. Toda represivno zvijačna, rafinirana oblast jih ignorira, se jim izogiblje in jih tira v blaznost. Historična zadrega raste. Barbarsko stoletje je postalo še bolj barbarsko, tako barbarsko da mu ni mar niti belcev, niti mučenikov. O, sancta simplicitas barbarstva! A propos, čto delat?

Domala popolnoma strti v svoji mazohistični levo-levist-vujušči-permanentno-radikalni revolucionarnosti pišejo romane, drame, filozofske traktate, delajo filme, prodajajo maoistične časopise in konstruirajo perpetuum mobile kulturne revolucije. Njih velika, prevelika udobna stanovanja in stilsko pohištvo vseh mogočih stoletij kombinirano z whiskeyem, Edipovim kompleksom in spolnostjo na meščanski način jim iz dneva v dan grozljivo suši imaginacijo, ter jo sproti spreminja v reklamni artikel.

In, glej ga vraga, družbo vedno tako večje minirajo, da ostane še bolj skupaj in cela kot je bila popreje.

Nesrečna zavest, lažna zavest, aktivismuss, vse to so tako srečno ujemajoče se predstave politične modne revije, kjer se vedno odkrije kaj novega, kaj blazno imenitnega. Namesto kategoričnega imperativa imamo čaj ob petih, piknik ob nedeljah, poniglave avanture pa vedno in povsod. Religija nastopa v obliki potrošnje. Iztrošene meditacije o barbarskem svetu si podajajo roko z senilno etiketo normalne prebave, pa še žličko za mamico (kdaj sem si že želel spati z mamico), pa še žličko za očita (ta umazani lump, ki mi vedno zapelje mamico), pa še žličko za sestrico (ki ni na noben način slaba), pa še žlička za trla baba lan in že gremo lahko sanjat psychedelic sanje o Patriciji, nekam na morje, v hribe ali pa v dober star družinski avto.

Dolčas, to je odrselina kategorija tega razjebanega barbarskega dvajsetega stoletja. Ujetost med oblastjo in profano oblastjo, cepetanje v razcepu med žensko in mamico-žensko. Vse to so dileme, resne, hude in predvsem nekam hudo znane. Rad verjamem, da bi meščanski levičarji radi spremenili ta svet, toda žal se ta svet ne spreminja kakor stanovanje v katerem nenehno zamenjujemo tapete in pohištvo, ampak se lahko spremeni z akcijo, revolucionarno akcijo, ki tudi zidov, kateri omejujejo stanovanje ne pušča pri miru. Tako spoznanje meščanski verbalni revolucionarnosti povzroča travme, žene jo v najbolj meglene literarne konstrukcije in donkihotske operete.

Grozljiva možnost nasilne revolucionarne

akcije, možnost revolucionarnega razdejanja intimnega, toplega in predvsem varnega pribežališča, trga z meščanskega levičarja tenčico njegove nepristnosti in ga postavlja na pravo mesto. Zato vodi vsako meditiranje meščanskega levičarja v praktično, trezno in konstruktivno socialno-demokratsko brbljanje in reformizem. Možnost revolucionarne akcije je nadomeščena z poceni pijanskimi herojski in infantilnim scanjem pod spomeniki resnični revoluciji, katere ne morejo prizadeti takšne pozerske bravure.

Sterilnost meščanske družbe je dokončna. To je zaprt, gnijoč svet, ki izključno s svojim smradom opozarja nase.

Izpovedovatelji krize meščanske družbe nas skušajo prepričati, da truplo le še ni tako gnijočje in brezupno. Pustimo jim to iluzijo, saj ni edina!

P. S. Vsaka podrobnost s televizijsko igro Dimitrija Rupla „Stari časi“ je popolnoma namerna.

MILE VAKANJAC

UFO BEL PAPA

srečni konec diplomiranca

Happy end je sreča simpatičnih junaka, stečena gotovo providenjem, posle izkušnja koja bi normalno trebalo da dovedu do neuspaha ili tragičnog izhoda.

Happy end briše prošlost i budućnost u apsolutnosti uzvišenog trenutka. Masovna kultura happy endom pruža novi estetsko-realistički okus koji je zamena za religiozno spasenje, u kome čovek, posredno ostvaruje svoje nadanje u večnost.

Happy end je zahtevao optimizam sreće, optimizam – da se izplati uloženi napor (treba svaki plemeniti i junački poduhvat da bude nagrađen ovde na zemlji). S druge strane, svaka intervencija političke sile u okviru kulture takođe zahteva srećan završetak, jer politička sila tvrdi da je sve u redu u društvu kojim ona upravlja.

Edgar Moren: DUH VREMENA. Kultura 1967 Beograd

1; BENJAMIN Mikeca Nicholisa u filmu DIPLOMIRANEC je simpatični junak, bel obraz na čmi stranici postelje. Njegova naveličanost črne zgradbe ljudi, ki ga obdajajo ga odslikava belo, zato deluje v strukturi sveta, ki jo izgrajuje film smešno in tragično hkrati. Takoj in zlahka sprejmemo njegovo simpatično in junaško pozicijo, saj je naveličanost in nemoč, ki jo kaže v svoji beli podobi, garancija njegove nedolžnosti. V družbi nenadoma doživi središčno pozicijo s tem, da zelo uspešno diplomira in njegova uspešnost mu zdaj določa status junaka v družbi tako, da nenadoma postane njen razstavni artikel. Oboževan je in ljubljen, dokler ostaja demonstrator uspešnosti in obenem seveda čistosti sveta v katerem živi. Tipičen primer je razstava podvodne opreme, ki jo dobi za god pred povabljenici, kar je projekcija očetove družabne uspešnosti na sina. Oboževan in ljubljen je takrat, ko demonstrira belost in nedvomno pravilnost ureditve sveta (prešuštvo) tako, da se da brez pomislekov upravljati in voditi od njega. Junak je neprestano zapeljevan ali pa prisiljen ravnati v skladu z družabnimi obveznostmi. Takšna je tudi njegova zveza z Ellainino materjo, v kateri je samo živ seksualni pripomoček.

2. Spor nastane v tistem trenutku, ko junak Benjamin seže po prepovedanem, po junakinji Ellaine. Sožitja je takoj konec, izgleda, da ima junakinja podobno pozicijo kot Benjamin, torej je njuna zveza na nek način lahko nevarna. Spor ima seveda izvor v junakovi zahtevi po samostojni odločitvi, po svobodi, zato se Benjamin ne-pusti več upravljati od družbe kot prej, nenadoma se konstituira kot subjekt. Še več, junak hoče biti čist in

Obveščamo potrpežljivo javnost, da je komisija v postavi:

MARKO SLODNJAK, publicist (mlajši)

MARJAN PUNGARTNIK, književnik, urednik radia „Student“, in

MILAN DEKLEVA, rugbyjaš, pesnik,

določila heroje Tribunine popevke!

Prvo nagrado (200 N-din) si je zaslužen pribral MILJENKO ŽUBORSKI, Beligrad, Jugoslavija, drugo nagrado (100 ND) pa si enakovredno delijo TOMAŽ ŠALAMUN, Ljubljana, ALOJZ AČNIK, Zagreb, Hrvatska in FILIP ROBAR-DORIN, imenovan FIČ, Zuerich, Svezia.

Prosimo nagrajence, da takoj pošljejo naslove (številke ziro računa) na naslov: Tribuna, Trg revolucije I/II, Ljubljana.

bel zares v skladu s samim seboj, in ne kot reprezentant družbe, ki mu takšen položaj omogoča, zato se takoj postavi družbi nasproti. Posledica tega je da ga svet onemogoči kot prešuštnika, perverzneža, degeneriranca itd. Očiščenje je možno tedaj samo v tej smeri, da Benjamin zanika občutek krivde, zanika zavestno in samostojno udeležbo v zvezi „prešuštva“ z Ellainino materjo, saj je to zanj zgolj neobvezna družabna domena, kot seganje v roko pravi in s tem pokaže svojo naivnost, torej čistost in nedolžnost, izrabo. Krivda zdaj ne more pasti več nanj, saj je svoboden, tabula rasa doslej, krivda pade nazaj na svet. Dejanja tako štejejo šele od tu dalje, ko se zanje sam odloča. Junak je do zdaj živel pod vodo vidimo v filmu, in zdaj izplava.

3. Od tu dalje se prične junakova pot, iskanje in osvojitve Ellaine, kar je v popolnem soskladju z novim junakovim odnosom do družbe. To je lepo razvidno iz Ellaininega pisma: Ljubim te, vendar moram iti. Za Benjamina ta moram ne obstaja, obstaja samo ljubim te, Benjamin deluje v imenu najvišje vrednote, ljubezni. Na koncu vidimo, da je to zmagovita ljubezen zato nas zanima, ali je ta happy end postavljen v isto strukturo sveta, v kakršni je bil prej junak ali ne. Ali takšen svet vendarle omogoča „srečo simpatičnega junaka“, ali je tedaj vendarle „vse v redu“ z družbo, ki je junaka blokiral, ali je šlo vendarle za borbo med dobrim in zlim znotraj zr ne in opisane strukture sveta.

Ko junak ljubezni pokliče Ellaine v cerkvi, kjer se izkaže, da je bil prepozen in zato od sveta premagan, vidimo, da je njegov poziv nad družbenimi zakoni, ki so ga onemogočili. Junakinja je sicer poročena, vendar še ni prepozno zanjo, kakor pravi. Happy end je možen samo na Benjaminov način, v imenu ljubezni, svobode in zanikanja zgradbe sveta, ki je junaka izločil. Junak si zato pribori nevesto na najbolj radikalni način svojega uredničevanja (akcije) s pretepom. Zdjaj junak „zapre družbo“ v cerkev, in jo zapahne s križem. Sveti zakon, religija in družba so ostali zapahneni sami v sebe, iz nje vodi beg, ki je akcija v novo izkustvo. Benjamin : Ellaine je ljubezen in svoboda. Odgovorimo torej lahko: črna zgradba sveta happy endu ni dovoljevala, sreča simpatičnega junaka nima mesta v njej, zato je edini izhod, ki omogoča zmago, beg iz te strukture. Happy end ni mišljen kot srečanje nad zvezdami, kot „religiozna odrešitev“ ampak je pot, ki vodi v popolnoma novo izkušnjo že tu. Ne vemo, ali se bo „vložen napor izplačal“, nobene garancije ni. Film kaže Benjamina in Ellaine, kot izganca in izvrženca med ljudmi na avtobusu. Na njune oči se nenadoma vrača žalost in tesnoba. Nobene garancije o sreči ni.

A. ZORN

kajetan kovič: equilibrium

Kovičeva zbirka *Vetnice* (DZS, 1970) nosi podnaslov *Izbrane pesmi*. Da izbor nikakor ni naključen nam pove sama razporeditev pesmi in pesniških ciklov v *Vetnicah*. Pesmi namreč niso razporejene kronološko, kot so nastajale v zbirkah: *Pesmi štirih*, 1953, *Prezgodnji dan*, 1956, *Korenine vetra* 1961, *Improvizacije*, 1963 in *Ogenjvoda* 1965. Skupaj z vključenimi novimi pesmimi so očitno razporejene tako, da tvorijo sintezo dosedanjega Kovičevega dela. Zapisal sem besedo sinteza: s tem pa hočem hkrati reči, da v Kovičevem pesnikovanju ni nikakršnega odločilnega preloma, da torej kaže „razvoj“ ene temeljne idejnometniške strukture in je zato k taki sintezi nagnjeno: drugače ne bi dovolilo združevanja v različnih časovnih obdobjih nastalih pesmi. Mislim, da ne bom pogršel preveč, če rečem, da sta dva vrhova, kjer se vzpne Kajetanova pesniška beseda najvišje, zbirki *Korenine vetra* (predvsem cikel *Vetnice*) in *Ogenjvoda*. Podatek, da je iz prve omenjene zbirke izbranih 27, druge pa 24 pesmi, to je večina pesmi v *Vetnicah*, potrjuje mojo domnevo. Naj zato na kratko spregovorim predvsem o teh pesmih.

Kovič pesnik živi na robu in balansira. Po padcu tradicionalnih vrednot, po tem torej, ko se je evropski dualizem pokazal kot iluzija in se pričel raztapljati, se je prikazal rob. Kovič – subjekt skuša govoriti o enotnem svetu, o svetu, ki je *ogenjvoda* in ne več *ogenj in voda*, a z bremenom stoletnega mišljenja, zahodnega mišljenja na ramenih, ponavlja nemogoči poskus: z intelektom *spoznati* bitje narave. Prav s tem ostaja na robu: utrip sveta mu ni več povsem tuj, a njegovo zblizanje ni popolno, kajti skrivnost se ne da *razvozlati*. In venomer se mu dogaja, da ga samo *življenje, gibanje* stvari stori najprej nerazumno bogatega, v naslednjem trenutku, ko se do njega vede oblastno, pa ga zavrže: osami.

Posledica je *melanholija* (v smislu otožnosti, duševne potrnosti, malodušnosti, mračnega razpoloženja), ki jo opazimo v večini Kajetanovih pesmi. Ker balansirati na robu ni lahko, obe strani sta ti tuji.

Ne govorim glasno, / a tudi tiho ne. /
Rad bi govoril tiše, / a moram glasneje. /
Tišina je boljša, / a glas je močnejši. /
Vodo sem pil / in nisem pogasil ognja. /
Ogenj je Ogenj. / Voda je voda. /
Ne moreta se zaročiti. /
Ne moreta se ubiti. /
O šepeti. /
O kriki. /
Svet je tišina in glas. /
Cel hočem biti. /
Svet je ogenjvoda. /

Prav znanost, tehnika, prinašujoča enotnost sveta, ga tudi *izkorišča*. Kovič čuti ogroženost, zoževanje prostora, kjer čist biva pesnik (Roboti, Geometrija dneva), a njegov revolt se zlomi, ko v zatopljenosti, begu v svet, kjer vendar ni Smisla, ne najde miru:

Zdaj veš: tako je. /
A ne boš se vrgel ob tla, /
da bi grizel kamne, /
in tudi tulil ne boš, /
ker nisi žival /
in tudi čarovnik nisi. /
S stroji si se boril. /
A v resnici se nisi. /
Saj jih imaš vendar rad. /
Nič slabši niso kot konji. /
Niso krivi, /
nedolžni so. /
Krivi so drugi. /
Kriv si ti sam. /

Brez miru. Išoč ravnotežje. Kovič posega na eno in na drugo stran. Od romantične idealitete (stopinja v snegu, bela deklica, sanje o veliki ljubezni in sreči v ciklu *Pravljica*), ki se razbije ob sivi vsakdanjosti, monotonemu staranju (*Soba*, *Pesnikovo življenje*, *Vsakdanjost*, *Jutro*, *Šlager*, *Popoldan*,

Starci), prek prvinskih moči, ki so in živijo z njim ali brez njega (veter, steblo, ogenj, voda, Adam, Eva, gozd), do novoromantične razpustitve v naravi, nekakšnega neoweimarstva, ponovnega poskusa „impressionističnega“ slikanja, iz katerega se pesnik navidezno odmakne (*Vetnice*, *Razglednice*. *Sonce*, *Čreda*, *Bik*, *Arena*, *Bivoli*).

Prav te zadnje pesmi, ki sem jih omenil, predstavljajo vrhove Kovičevega pesništva. V *Vetnicah*, ki nas silijo razmišljati o panteizmu, se lirični subjekt preljuje v *podobe* barvite, gibajoče se *slike* venomer presenečujoče narave. Idejna plast pesmi je zvedena na minimum, z njo tudi melanholija. Ostaja začudenje nad tem, kar je, in problem: kako z jezikom ujeti vso to širino. Le opozorim lahko na formalno strogost teh pesmi, polnih rim, personifikacij, barvnih pridevnikov, glagolov, gibanj itd. itd., kar bi bilo vredno premisliti.

Med jelšami so lisasta goveda, /
v zapregi rusi konji se pote, /
rdeča vrba v votlim duplom gleda, /
stoječe vode višnjevo plesne. /
Čez posteljo visijo grozdi spanja, /
a boski kmetje luč do jutra žgo, /
v steklenem litru pleše nitka žganja, /
v bakrenih kotlih pare se tepo. /
Jutranji gozd rdečo sapo diha, /
koruzni storž luščine je napel, /
na veji v starem sadovnjaku niha /
rdeči sad, do zadnje peške zrel. /

O več stopenjski metafori ali simbolu v teh pesmih seveda ne moremo govoriti. Drugače je pri nekaterih pesmih v zadnjem ciklu *Zlate ladje*, čeprav so *Vetnicam* na zunaj močno podobne. (*Sonce*, *Čreda*, *Bik*, *Arena*, *Bivoli*, *Hiša*, *Predniki*). Takoj opazimo, da se je vanje prikradlo nekaj, kar jih povzdiguje nad navadne slike:

Črn bik stoji na rumenem pesku v areni. /
Dolgo ne razume, kaj se godi. /
V zraku je mila luč zgodnje jeseni. /
Potem prva ostraperjanica prileti. /
Rdeča množica na tribunah zarjove. /
Bik čez rumeni pesek divja. /
Na daljnje pašnike in gozdove /
pada krvava kužna megla. /
Na sajastem hrbtu kopja visijo. /
Prapori pred očmi mu žare. /
Krotke volove v klavnici pomorijo. /
Bikom je dana milost, da se bore. /

Znašli smo se na najbolj oddaljeni točki Kovičevega pisanja. Kaj je onstran arene? Kaj je onstran borbe? Odgovor je nedvoumen: tudi smrt. Nič, z borbo ali brez nje. Kovič se bori naprej. A zdaj niti melanholija ni primerna več. Kot bi slutili bližino *Strniševih* pesmi.

In Kovič – ekvilibrist? Rob postaja vedno ožji, ravnotežje je vedno težje obdržati. Čez korak, dva ga ne bo več.

Milan Dekleva

SAMO SIMČIČ

še in še o gledališču

Kako nastaja gledališče?

Vsi nenehno stojimo pred tem vprašanjem, odgovor pa je ono samo in odgovarjamo si s tem vprašanjem.

Cisto zaman je gledati druge, kako delajo gledališče.

Cisto zaman je hoditi v šole in se tam učiti, kako se dela gledališče.

Cisto zaman je biti učitelj gledališča in čisto zaman je delati gledališče, da pokažeš, kako se gledališče dela in kaj gledališče je.

Ti lahko delaš le sebe in gledaš, kaj si.

Zaman je poizvedovati, po kakšnih vajah bomo gledališče delali in postali igralci.

Ti, ki si zamišljaš sebe v gledališču, si se zaprl v materin trebuh in zdaj v maternici živčno brcaš in sprašuješ, kdaj boš prišel na svet.

Ti, ki sprašuješ ljudi, kako se dela gledališče in kaj ono je, ti se držiš mamine roke in varno sediš v materinem naročju, čakaš, da te bojo odpeljali, kamor so ti obljubili, in si sploh zelo siten otrok.

Gledališče pa se medtem kar samo od sebe dela in to povsod. Ono je vse, kar nastaja iz nič. Gledališče si izmisli človek sam, ono je on, ko človek vse okrog sebe zaznava in s svojimi zaznavami razširi svojo dušo v kozmično materijo in postane vsaka točka njegovega tridimenzionalnega fizisa točka v neskončnosti in brezdimenzionalnosti. V vsakem premiku njegove roke se premakne vsa energija sveta in vse zvezde sodelujejo v tem gibu.

Ti, ki pa si zamišljaš sebe v življenju in vse te tvoje zamisli tudi v resnici si, pričneš slutiti čudne stvari.

Tvoja moč je nenadoma ogromna, zato si je ne pustiš odvzeti, čeprav te vse to pričujoče življenje hoče potlačiti in narediti iz tebe ubogljiv predmet. To te prične polagoma zanimati in nenadoma razvezuješ vse probleme človeštva. In ker v tem načinu življenja, ki ga živimo danes, živimo samo način, ne pa celega življenja, le malokdo vidi in čuti to življenje v celem in le malokdo more razumeti, od kod ti črpaš svojo moč in kako to, da počenjaš vse mogoče stvari.

S svojim notranjim očesom vidiš podobe ljubezni in podobe iz apokalipse in z njimi preplavljaš stvarnost, od koder one prihajajo. Tako je gledališče v tvoji ogromni moči, v poeziji kozmične materije, ki si ti v vsaki tvoji točki.

Kadar govoriš o gledališču, govoriš o celem svetu in o vsem svojem življenju, iz katerega si napravil sebe in zgradil svojo moč. Vse življenje govoriš v vseh svojih stavkih en sam stavek širine in neomejenosti, skupnosti enega z vsem in vzajemnosti vseh posameznosti. To je tvoje gledališče.

UFFFA
(ZA
АВАНТИ
ГАРДНО
КОШЕ)
↙

jedna žena, jedna grupa, jedan kornelije

Trije sinonimi, ki so po daljši pavzi spet predstavili tokrat malo manj huligansko razpoloženi ljubljanski publiki vrhunskega izvajalca jugoslovankega popa. Če sem opredelil te tri morfološko sintaktične kombinacije kot sinonime, sem imel v mislih predvsem sliko, ki sem jo dobil ob koncertu Pop-ekspresa v Hali Tivoli in ki z malenkostnimi spremembami drži še zdaj: kdo in kaj predstavlja Kornij grupu?

Ne poznam koncepta dela te skupine, a mislim, da se ne motim, če trdim, da je tipična „one personality band“. Glasbena osebnost Kornelija Kovača je imanentna vsaki kretnji, vsakemu motivu ali frazi, ki jo kdo od članov ansambla ustvari med improvizacijo. Gre za prav posebno, eksaktno definirano relacijo: Kovač potrebuje za realizacijo osebne glasbene vizije ljudi, ki so dovolj sposobni, da ji bodo dali dostojno in zamisli zvesto obliko interpretacije, ne smejo pa eksistirati kot (absolutno) samostojne osebnosti, ker bi mu v istem trenutku ogrozili primat v skupini, s tem njegov koncept, torej afirmacijski modus (njegove) volje do moči. Namen mu opravičuje tudi intelektualno posiljevanje (glasbenih) osebnosti v ansamblu – manipuliranih strani v tem sistemu trde roke. Primer za to je bivši solokitarist Dinamitov Josip Boček: v njihovi – in svoji – zlati dobi je presenečal z interpretativno lahkotno virtuoznostjo in z inventivnostjo izraza, bil je na najboljši poti, da postane kitarist vrednosti Alvina Leeja, na primer, danes pa je kopija, sicer tehnično dognana, a vendar samo kopija Jimmyja Pagea. Na trenutke še blesteča invencijska moč mu sicer daje osebno noto, vendar je stagnacija očitna – o dozoreli samosvoji osebnosti (žal) ni govora. Kornelije Kovač namreč združuje dve funkciji, ki sta običajno ločeni, „možgane“ skupine in producenta; spričo kompetentnih sfer oziroma razlik med njima ni nič čudnega, da so odnosi v skupini totalitarizirani (nivoja delovanja je lahko pomešati), to pomeni negacijo vsakršne iniciative ali kritike, ki ne bi prišla od „centra“, v imenu kvazi obrambe, centralizacije. Zdi se, da je Kovač sam spoznal brezizhodnost in brezsmiselnost tega početja ter popustil vajeti; ob tem pa se mi vsiljuje občutek, da so ideje, ki se zdaj pojavljajo, tako njegove kot le kaj: (njegovi lastni) projicirani estetski normativi se mu vračajo kot novi, a z isto vsebino.

Sama glasba Kornelija Kovača oziroma Kornij grupe vsekakor nosi pečat profesionalizma v najboljšem smislu besede, a tudi nekatere njegove slabosti. Motivi in fraze, čeprav spretno zakamuflirani, včasih kar preveč spominjajo na znane pesmi-

ce, zlasti evergreene. Princip tematske koordinacije je zgolj nizanje, ki ne temelji niti na kontrastnosti niti na razvijanju, modifikaciji itd. Harmonske rešitve ne prinašajo posebnih novosti, razen v primerih za pop-glasbo presenetljivih obratov glasbene misli, ki jim botrujejo nepričakovane modulacije. Ustajena oblikovna shema popevk je najbrž pod vplivom undergrounda, nekoliko raztegnjena, obogatena predvsem z (individualnimi) improvizacijami. Ritem je zadnje čase zanje precej „hard“ (Led Zeppelin!). Efektni so unisono ostinati orgel in obeh kitar, ki pa ne siromašijo zvoka, kar se sicer rado pripeti ob prepogostni uporabi teh sredstev. Ena glavnih odlik Kornij grupe je homogenost glasbenega izraza. Ne gre samo za homogenost na poustvarjalnem, interpretativnem nivoju, ampak za notranjo, organsko enovitost (hotenja) osnovne glasbene misli in njene modifikacije oziroma detajliranja v aranžmaju.

Kornelije sam na orglah ni pokazal kdovekaj, v Ljubljani smo bili priče že boljšemu orglanju. Zanimivi so bili nekajkrat vpleteni polifoni pasusi. Vidno sta napredovala v tehničnem pogledu vokalist Dado Topić in Vladimir Furdaj, bobni. Posebno pri pevcu je očitno, da je tako izboljšal dikcijo kot pridobil tehniko (oblikovanje resonančnega prostora) in rutino; vsekakor je eden naših največjih pevskih potencialov v pop glasbi, medtem ko bobnarju manjka občutek za cizeliranje. Nasploh gre njegov slog bolj na glasnost kot na tehniko (sinkopiranje); seveda mu določenega nivoja znanja ne moremo odrehati. Josip Boček je, kot že rečeno, spominjal na Pagea, treba pa mu je priznati zelo zelo solidno tehniko in še največ inventivnosti. Tudi Hrojan Hreljac je trenutno med boljšimi basisti pri nas.

Kompleksni vtis predstave konstituira s samo glasbo identična dvojnost, dilema, ki najbrž ne zadeva le Kornij grupe: na trenutke zelo zahtevni, virtuozni pasusi, ki jih v naslednjem trenutku zmotijo primitivne kulturnoindustrijske rešitve (to dvojnost lahko apliciramo tudi na opus skupine v širšem smislu); žal nam je lahko, da ansambel ni nadaljeval in razvil koncepta, ki je bil nakazan v kompoziciji Jedna žena. Tako ostaja na nivoju temeljne dileme: kvaliteta ali popularnost, kar navadno razultira že omenjeno slogovno opredelitev na ravni koketiranja s publiko.

Kar zadeva light show, nam nikakor ne uspe napraviti spodobne svetlobne predstave. Sicer zanimivo in ogromno kombinacijskih možnosti odpirajoče sočasno delovanje treh svetlobnih oziroma projekcijskih teles je zmotil ritem: auditivnovizualna sinhronizacija je bila bolj naključna kot plod resnične uigranosti ansambla. Skratka, za nami je predstava, ki na slikovit in zgovoren način osvetljuje današnje razpotje lahke glasbe: tendenco nazaj k virom, kvaliteti (jazz) in protitendenco – poenostavljanje, ki pomeni ekonomsko učinkovitost. To protislovje uspešno preraščajo le redki.

LADO PLANKO

MATJAŽ KRAJNER

rog

rekrutna komisija izve za rekrute
jagne lafontainea odere
mošt ni v koritu
trava se ureja sama preureja
prosilci trosijo meča

poležejo se planke
plot

fronta odpomore
kročnik tiči res blizu prta
škornji zavidajo čevlju
odtok parbleu

ležaj zazine sprotoma sproti
sir je lisica
et vice versa
se ve da prekus stroke

gnida je še tam
žleb zdravja
najboljši popotnik zafrčka
samboslikarijo

plin čuva orgle
poslovi se vlečna žival

žica je proti cesti
in za
prerezati jo zmore

gramatika spolzi
skozi prepadeno šipo
naj sodi se ji

odpro subtropiko
bruhne žolco konec
koles naplahta ročaj

kdo si upa lordu
obvezati oddrobljeno
govneno premo
kdo ve krasto
uperiti mimo
sinonima za krasto
čaka še zev
s pasom in zevom
stiskač
narodno nosec
gobeždin sto let proda

galantno je spet jama

Objavljeni tekst je odlomek dvestodvajset strani dolgega dela mladega književnika Tomaža Kralja. Če že pisanje samo ne pomeni za nas nekaj novega, je novo stanje, v katerem Kralj piše. Opozarjamo založbe.

TOMAŽ KRALJ

iz
hoste
hoj

ALI SI STRIC ALBERT
ČAROVNIK SI KAJNE

valerija vije velikane
velikani v vrtu
vrač vabi valerijo
stric albert
igra klavir
v vetru v votlini
v vodi v vedru

10. STRIC ALBERT

Zaslišal je glas, sladek in vabeč, kličeč ga in spodbujajoč. Pridi, ljubljeni in izbrani, pridi, je bilo vabilo.

Brez odločitve se je napotil proti glasu. To ni bilo težko, nasprotno, bilo je precej preprosto, ker je pot proti lastniku glasu vodila po travniku preko travnika. Poleg tega je bil vabeči glas zelo razločljiv in edini v pokrajini. Tako tudi ni bilo težko ugotoviti, od kod prihaja. Prihajal

je iz gozda.

Poslušen glasu je stopal po travniku preko travnika. Ko je prišel do gozda, je obstal.

Zakaj si obstal, izbrani in ljubljeni, je vprašal glas. Zakaj si obstal. Čakal sem te dolgih trenutkov, zakaj si sedaj obstal.

Kdo si, je vprašal glasu.

Stric Albert, se je glasil glasov odgovor. Nadaljuj, ljubljeni in izbrani.

Travnika je konec in pred mano je gozd, ki ga ne poznam, je odgovoril. Da ne zna naprej, je odgovoril.

Poznaš naprej, se je odglasil glas. Drevesa ti bodo s svojimi listi kazala pot.

Premor.

Zapomni si: večni ljubimec si, se je dopolnil glas.

To je izgubljeno spominjanje, je dal odgovor glasu. Drevesa mi ne kažejo poti. Tudi podrast mi ne kaže poti.

Listi ti kažejo pot, listi so tvoj kažipot, se je oglasil glas. Listi na drevesih življenja.

Kje so ta drevesa, je hotel vedeti. Kje so. Kaj so, je zahteval odgovor.

Vsako drevo je drevo življenja, je rekel glas. Vsako, tudi če ubija. Na vsakem listu je sporočilo.

Stegnil je roko do najbližje veje nad glavo in jo potegnil navzdol. Pogled se je poželjivo zažrl v liste, ki so izraščali s tankimi in kratkimi peclji iz veje. Oko pa ni našlo napisa ali sličice, ki bi kazala ali pojasnjevala pot. To je tudi povedal.

Ničesar ni, je povedal.

Kje ni ničesar.

Na listih ni ničesar.

Potem se je domislil, da ni pogledal obeh listnih plati. Zdelo se mu je, da stric Albert molči zato, ker ve, da še ni pogledal lista z druge strani. Zdelo se mu je, da stric Albert čaka, da bo to storil.

Zato je to storil

Nobenega sporočila ni, je rekel, ko je storil. Ne na tej, ne na oni strani.

Pašnik tvojih možgan, je dobil odgovor.

Skomignil je z rameni.

Potem se je odločil, da gre naprej. Da je zadaj kristalni zid, je vedel. Da je sicer preplezal preko, da pa vračanje pomeni še eno plezanje.

Stopil je in nastopil smer, ki je vodila stran od kristalnega zida – meje.

Ko je prekoračil kodrasti potok, je zagledal sedečega pod veliko gobo. Goba je bila visoka skoraj 2 metra, klobuk pa je imel premer 3 metrov. Noga gobe se je s sporočevajočo življenjsko silo zajedla v tla.

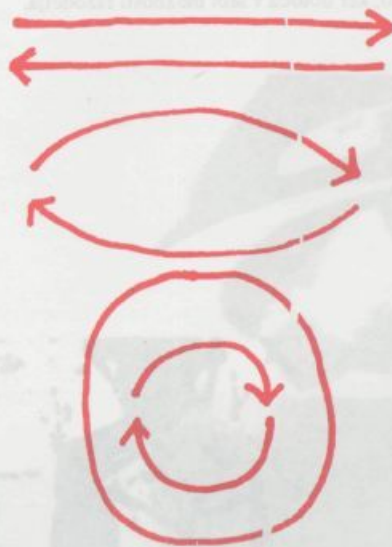
Obstal je in čakal. Potem je vprašal, da kdo je.

Stric Albert, je mirno odgovoril mirni in puhnil oblaček dima iz usta, kamor je nato vtaknil ustnik pipe.

Prišel sem, je rekel.

Da je prišel, je rekel.

Da ve, je odgovoril stric Albert.

KRALJEU PRIVATNI UFIČ

Ko stojiš pod vzdignjenim mečem in ne pomisliš in ne veš, kaj to je, takrat, takrat, prijatelj moj, izveš, kaj je razodetje in predstavljanje sveta. A tako nikoli ne izveš, kaj je beg.

Ni te oče zapustil, je rekel stric Albert, in mati ti ni odvzela znamenja časa, in advokat pravični ni stal kot sirena na počivališču tisine.

Da kdo je, je ponovil.

Stric Albert sem, živeč za kristalnim zidom in v njem. Kristalen zid sem in živim pred kristalnim zidom. Vrt sem zgrajen okrog vrta in v njem samem.

Urni kazalec tvoje duše in pašniki tvojih možgan bodo rodovitni in okrog tvojih nog bodo popotne ptice pletle gnezda odnosa in odhoda, občutka in razodetja.

Slišal si, je nadaljeval stric Albert, za Babilon. Babilon pa je slišal za mene. Grško obalno zakladje je poslušalo pesem mojih stopal in skozi grozdje in grobje Arkadije je prišel konkvistador ljubezni. Ti pa si kriv za pokop in potovanje.

Stric Albert je skozi oči mnogih ljubimcev gledal na prišleka. Potem je z glasom mnogih ljubimcev rekel:

Tukaj si, je rekel, tukaj si, in namenjen.

Potem se je uprl v gobo in jo zrušil, nato pa odvalil nekaj metrov stran in tako naredil prehod.

Prišlek je stopil mimo njega. Odidniško računajoč na povratek je odhajal vrnitev.

Ni gledal nazaj in ni mogel videti strica Alberta, kako postavlja gobo prav tam, kjer jo je podr.

(odlomeč.)

PRAVLJICA O
UBOGEM MALEM
ČEVELJČKU, KI NI
IMEL OČKA NITI
MAMICE.

NIČE MU NI
POVEDAL,
DA MORA
UPORABLJATI

TRIUMF

KREMO ZA ČEVLJE
S SILIKONI
IN LANOLINOM.

TRIOVAJOM KOT TIE

MAGNA PROPAGANDA

ILIRIJA

KONČAL
JE ZELO
ŽALOSTNO.

bit kot možnost in kratenje

K. H. V. SCHLUCK

Najprej si moramo razjasniti to, da nas možnost, mišljena kot kratenje bistvene biti, prisili, da mislimo bistvo možnosti drugače kot do sedaj.

To si najprej razjasnimo na posameznem primeru: Vzemimo, da je vrtnica popolnoma to, kar lahko je, če je v cvetu; kajti iz njega se spremeni nazaj v seme, iz katerega je nastala. Dokler še ne cveti, ji je cvetenje še predstavljen kot dopolnitev. To kratenje je Aristotel imenoval *grigagis* (*stereis*, *privatio*), ki je največkrat ne popolnoma ustrezno povedano z „oropanjem“. Lahko pa smo oropani le stvari, ki jo že imamo. Pravilnejša bi bila ponovna predstavitev *stereis* kot kratenja.

To kratenje stoji v neposrednem odnosu do pojma možnosti. Vrtnica še ne cveti, tj. ne cveti, vendar tako, da ima cvetenje za svojo možnost. Bit vrtnice, ki še cveti, je sodoločena s cvetenjem kot z njeno možnostjo. Če ne bi bila cveteča po možnosti, ne bi nikoli vzcvetela, tako pa je polna prisotnost njenega bista, torej dejanskost v smislu, ki ga je prinesel Aristotel. Možnost zato pomeni *še-ne-dejanskost*. Dejanskost kot kratena bit daje glavni pojem, možnost pa pomeni krateno dejanskost. To pa je ravno pojem možnosti, ki v območju našega vprašanja ne pride v poštev. Kajti v obdobju vlade volje je dejanskost brezbitvena bit. Bistvena bit ima prav zato značaj kratenja, tj. možnosti. Toda ta možnost ne more imeti več odnosa do dejanskosti kot do njega opredeljujočega pojma, bolj gre ravno za to, da možnost kot kratenje osvobodimo izpod oblasti dejanskosti in mislimo njeno bistvo nanovo in drugače. Kolikor Kratenje bistvene biti kot možnosti ne more več imeti odnosa do dejanskosti, torej ne predstavlja možnosti, ki bi jo bilo mogoče udejaniti, lahko govorimo o čisti možnosti. Morali bi torej poskusiti misliti misel čiste možnosti.

Vendar nam take čiste možnosti, ki nimajo odnosa do kakega udejanjenja, niso nepoznane. Nihče ne bo zanikal, da obstajajo odnosi med ljudmi, ki ostanejo čiste možnosti, ker so že vnaprej odklonili vsako tendenco po udejanjenju. In take možnosti lahko človeka določijo bolj bistveno kot vse, kar ga kot dejansko obdaja in obkroža. Vendar dajo take skušnje le eno opozorilo na to, kar iščemo. Ne moremo se sklicevati enostavno na en fakt našega izkustva, ampak velja misliti čisto možnost kot bistveno določitev.

Čiste možnosti volje ne more doseči. Kajti volja pozna vnaprej le izračunljive možnosti, tj. možne učinkovitosti. Ne more jih doseči, ker ji ostanejo bistveno zakrite. Čista možnost tvori mejo obvladovanja volje, vendar tako, da volja te meje ne more nikoli spoznati, ker mora imeti svoje gospodarstvo za brezmejno.

Čista možnost tudi nikoli ne preide v dejanskost, tako da jo lahko imenujemo tudi mirujočo možnost. Svetovnim nazorom, ki postavljajo človeka v sliko o svetu in o sebi samem, je odtegnjena tako, da nikoli ne vstopi v sliko svetovnega nazora. Mišljena od svetovnih slik svetovnih nazorov je brezslučna možnost.

Ker končno čista možnost nikoli ne preide v dejanskost, ampak ostane možnost, traja in se mudi v čistem prihodu, je čista prihodnost sama in kot taka. Nasprotno je vlada volje, ki postavi preko preračunljivosti vse možnosti v prezenco in tako z njimi uprevlja, prava brezprihodnost. Kajti kar se dejansko dogaja, ni nič drugega kot postopek reda sam, neprestano preurejanje in ponovno urejanje ljudi in stvari v službi povečanih redov moči. Ta postopek se dogaja v prazen čas, in to je brezprihodnost, ki je zakrita z neprestanim pospeševanjem procesa, medtem ko se v resnici ponavlja vedno samo isto.

O čisti možnosti že lahko rečemo: odtegnjena je vladi volje, je brezslučna in je čista prihodnost. Obstaja pa nevarnost, da si žal izmislimo neko misel sami. Ta sum je toliko močnejši, ker je čista možnost merjena s tem, kar velja danes povsod za dejansko, v resnici videti kot gola misel, kot nekaj zgolj izmišljenega. Kako lahko izkažemo misel čiste možnosti kot misel biti?

Nismo pozabili, da vedno mislimo iz spomina na metafiziko. Zato sedaj usmerjamo na metafiziko vprašanje, če nosi v sebi misel čiste, mirujoče možnosti. Te misli gotovo ne najdemo v samem metafizičnem pojmu možnosti metafizike; kajti metafizika je vendar osnovala prav v svojem nauku o možnosti in dejanskosti od Aristotela možnost privativnega modusa dejanskosti v smislu *še-ne-dejanskega*. Čiste možnosti metafizično mišljenje torej ni nikoli mislilo. Kot nekaj nemišljenega pa se je z metafizičnim mišljenjem že lahko pojavila. In tako se je tudi primerilo. To pravkar pojavljajoče se nemišljeno opazimo, če se enkrat presodimo bistveno celoto metafizike. Pri tem se nam je treba spomniti le na pravkar že predpostavljeno:

Metafizika, izhajajoča iz narave in prehajajoča jo, dovršuje razodevanje bivajočega v celoti, vtem ko preide k spoznanju najvišjega bivajočega, v čigar luči se šele kaže vse drugo kot bivajoče, ki to je. V smislu grške *aletheia* razkriva to, kar je bivajoče kot bivajoče, in to v celoti. Ali: izvaja resnico o bivajočem v celoti. S tem postavlja človeka v temeljni odnos do sveta na temelju metafizičnega poznavanja tega, kaj je bivajoče. Metafizika pa tega, kaj je bivajoče, ne razodeva vedno na isti način. Pravkar smo spoznali dva temeljno različna temeljna odnosa, katerih različnost se manifestira predvsem v tem, kako se narava vsakokrat razodeva: kot v snovi pričujoča oblika, dostopna teoretičnemu vedenju, in kot razpoložljivo dejavno stanje za ukaz volje, dostopno v tehnično določeni teoriji, ki prehaja neposredno v prakso. Iz tega lahko kar izvzamemo, da se spreminja metafizična razkritost tega, kot kaj je bivajoče. Tu se nam torej pokaže problem zgodovinski metafizike. Spoznamo ga najprej po spremembi razodetosti, iz katere se določa način, spričo katerega je bivajoče bivajoče. Taka sprememba razodetosti bivajočega se dogodi v metafiziki in kot ta.

Od kod pa metafizika ustvarja, kje jemlje možnosti razkritja in razodetja? Metafiziki je lastno, da sama tega vprašanja ne postavlja, ampak da stoji v izvršitvi določitve, tj. v osnovi bivajočega na njegovi biti. Vprašuje: Kaj je bivajoče? in tazkriva na vedno nov način bivajoče v celoti, ne da bi vprašala, od kod ji možnosti mišljenja, torej bi izvirale iz metafizičnega mišljenja samega. Toda potem bi bila metafizika žal mišljenje, ki se samo izvršuje. To pa bi dejansko dajalo poljubne misli kot produkte človeške zmožnosti mišljenja, nikoli pa razodetja, iz katerega se določa način, kako je bivajoče bivajoče. Mišljenje, ki je kot metafizika zgodovinsko se spreminjajoče razodetje bivajočega, ustvarja svoje možnosti razodevanja iz nekega prejšnjega položaja, v katerem so te možnosti že prej ohranjene. S Heideggerjem ga imenujemo bistveni temelj metafizike, kajti Heidegger je prvič spomnil na nalogo premisliti bistveni temelj metafizike sam in pokazal pot, ki jo mora prehoditi mišljenje, da bi tej nalogi sledilo. Če sploh, potem bi lahko našli v tem bistvenem temelju metafizike to, kar smo imenovali čisto možnost. Bistveni temelj metafizike, iz katerega ustvarja možnosti razodetja, je sam nekaj zakritega, kajti z njim se razkrivanje šele prične. Mišljenje lahko temu skritemu odgovarja na dvoje načinov: ali prepustiti bistveni temelj samemu sebi, ga pusti nepremišljenega, ga pusti na sebi. Ali pa se mišljenje obrne k bistvenemu temelju in ga misli kot bistveni temelj, kot zakrito, ker določa v sebi možnosti razodetja.

V prvem primeru, ko prepusti mišljenja bistveni temelj samemu sebi, ta ne prispe v razodetje, ki izvira iz njega. V drugem primeru odpre razkritje obenem pogled v skrtio, v čemer je skrita resnica o bivajočem.

Prvi primer je mišljenje metafizike. Metafizika se nahaja v postavljanju vprašanja: Kaj je bivajoče? ter v dovršitvi resnice o bivajočem na način vedenja. Bistveni temelj vsega razkritega prepušča sebi samemu, ker sploh ne vstopa v področje njenega spraševanja.

Toda lahko pride zgodovinski trenutek, ko postane vprašanje po bistvenem temelju metafizike, tj. po izvoru resnice o bivajočem, ki je metafizika, nujna naloga mišljenja. To se zgodi v dobi vladanja volje, v kateri doseže na eni strani metafizični zametek biti svojo najzunanjšo možnost, vendar tako, da je ta zametek obenem omajan; kajti metafizični temeljni pojem, ki določa bit, dejanskost, preneha biti bistvena bit sama, izkazuje se kot odvzem bistvene biti, kot kratenje. Temu odgovarja prehod metafizike iz svojega bista v svoje ne-bistvo, izostanek vprašanja, kaj je bivajoče, zaradi nepogojene gotovosti bivajočega po tehnično določeni praksi in njeni izpopolnitvi s svetovnimi nazori.

V tem položaju postane nujno mišljenje, ki ne določa biti vedno le kot dejanskost, ampak ki začne misliti bit iz mirujočih možnosti, ki jih najdemo v bistvenem temelju metafizike.

Prvo mišljenje je metafizika, drugo mišljenje pa, ki se obrača k metafiziki na ta način, da prične premišljevat njen bistveni temelj, je povezano s Heideggerjevim imenom, ker je Heidegger prvič videl to nalogo in jo napravil vidno.

Bilo bi odveč preiskovanje, če bi se spravili na to, da bi sem ter tja premišljevali o čisti, mirujoči možnosti, in vstopili v spekulacije o nji. Pot, po kateri bi lahko do nje dospeli, je pot k bistvu in bistvenemu temelju metafizike, ki jo je pokazal Heidegger. Kolikor bolj bistvena nam postaja metafizika, toliko bolj bo naše mišljenje zaposleno s tem, da bo mislilo čisto možnost. Mišljenje biti kot čiste možnosti lahko s Heideggerjem imenujemo pot nazaj v bistveni temelj metafizike. Toda potem ne smemo zamenjati te poti nazaj s prej omenjeno metafizično rescendenco. Ta je bolj z metafiziko nastopajoče nasprotno gibanje k transcendenci in je sama metafizičnega bistvenega načina. V nadaljnjem bomo videli, da ne more metafizična rescendenca nikoli doseči bistvenega temelja metafizike, ker ga končno bolj priključuje mišljenju, če postane edino vladajoče, da pa je na drugi strani ravno rescendenca, ki ima pripravljeno možnost, da misleče ugotovi bistveni temelj metafizike. Zato si sedaj pobliže ogledimo metafizično rescendenco, vendar iz spominjanja na metafiziko. To delamo tudi zato, ker je bila zaradi transcendence zapuščena, čeprav danes povsod določa našo tubit.

BIT KOT MOŽNOST IN KRATENJE

odnos mišljenje, filozofija, politika

POTREBUJEMO NAČELNO NOVO
MIŠLJENJE, ČE NAJ ČLOVEŠTVO
OSTANE ŽIVO!

(ALBERT EINSTEIN)

Ta naš čas, to naše dvajseto stoletje, ki je tako temeljito izpremenilo svet in odnose v njem, doba, ki nenehno prinaša revolucije in spodbuja ljudi k razmišljanju o njihovi sposobnosti kritičnega mišljenja o obdajajočem, to je doba, v kateri še vedno tli tok preteklih misli, idej in revolucij, ki se prepletajo z vsem balastom moderne dobe. Vizija preteklih pokolenj je bila ustvariti bolj človešk družbo, s humanizacijo dejavnosti vseh človekovih sfer, povzdigniti človeka na piedestal samostojnega in edino odločujočega subjekta zgodovine.

Revolucionarno geslo zrevoltirane Sorbone je bilo: „Revolucija pričenja postavljati pod vprašaj ne samo kapitalistično družbo, temveč industrijsko družbo. Potrošniška družba mora umreti nasilne smrti. Družba, v kateri prevladuje odtujitev, mora izginiti iz zgodovine.“

Mi ustvarjamo nov in originalen svet. Imaginacija je prišla na oblast.“

Torej imaginacija, kako jo zdaj razumeti? Če jo zasledujemo v tistem miselnem kontekstu, kakor so ga razumeli pariški kolegi, ko mimo etimonske označitve, imaginatio (lat. iz imago – slika) in od tu izvedenih pomenov: ustvarjalna domišljija, domiselnost, predstava zmožnost, zmožnost predstavljanosti, vključuje v sebi mnogo globlji pomen.

Ko se današnji družbeni sistemi krhajo, se s svojo imanentno zakonitostjo krize in prenapetega iskanja zadnjih moči v totalitarizmu političnega in nasploh vsega družbenega življenja v zamisli o brezkonfliktnosti družbe, ki se kot taka povezuje z vzpostavitvijo avtoritarnih ideologij, takrat družba preneha biti in delovati kot societas svobodnih in prostovoljno združenih individuov, na tej stopnji govorimo o establishmentu.

Ugotavljamo, da nenehni mehanizmi razkrojavanja človekove osebnosti in moči nad samim njim, ki ga delajo za sužnja lastnih dosežkov, kjer prenehata vsaka svobodna iniciativa in afirmacija individualnih razlik, tu se vendarle vprašamo, kaj je s svobodo v družbi, o kateri je vizija Sorbone bila, da mora biti „plastični cvet“. In če svoboda na sploh ima pravico potem je samo po sebi razumljivo, da ima neka „konkretna oblika svobode toliko več pravic, kolikor svoboda v njej živi polneje in razviteje“. (K. Marx).

Dejansko kot eksistirajoče, prisotno kot negativno izraza v človeku, o katerem že zdavnaj več ne moremo govoriti kot o popolnoma nezainteresiranemu, dvom o njegovi objektivnosti, pravilnosti, dvom o njegovi opravičenosti in njegovi zlagani svobodi. Ta način mišljenja kot revolucionarnega, ki ga fašistoidni totalitarizmi vseh vrst in oblik s svojim nasilnim prodorom želijo za vselej odpraviti, mišljenje, ki se izraza kot moč (človekovega) uma, mišljenje o katerem Marcuse pravi, da gre za moč negativnega mišljenja. Za tega je danes nevarnost, da se v vse večji parcializaciji posameznih človekovih dejavnosti izgublja in izgineva, ta kritična moč uma ne sme nikdar prenehati, ker bi sicer prenehal z njim biti človek kot človek. Gre za to, pravi Marx, da moramo svet in odnose v njem spreminjati na revolucionaren način, v katerem njegovo prihajajoče, kot njegova prihodnost ne bo več vprašljiva, kjer bo gotovost v tem, da človek ne bo prenehal bivati na človeški način. Gre torej za revolucijo, ne za razdiralnost, temveč za ustvarjalnost, boj za ponovno vklopitev zavesti, ki ob rutinski dejavnosti v vseh človekovih sferah postaja le še apatija ob zaznavanju in reagiranju na dogajajoče, ki že zdavnaj več ne poteka v skladu z voljo in željami posameznika, da celo v nasprotju z njim in proti njim.

Revolucija ni nekaj, kar naj bi bilo zgolj izliv prenapetih sil, gre za razumski odnos, kjer so resda prisotne strasti množic, a le kot gnev nasproti rutiniranosti, razparceliranosti in razčlovečenosti človeškega življenja. Revolucija ni dediščina, pojmovana kot nujnost, kot usodnost, nekaj eshatološkega, kar v sebi prinaša mesijanstvo, to je le gibanje, ki odpravlja prisotno kot negativno, in kar je tu za nas danes pomembno, je njena permanentnost.

Če analiziramo odnos filozofije do sveta, potem ugotavljamo, da je ta v svoji srži vedno postavljala pod vprašaj objektivnost obstoječega in reflektirajoč tej zgodovinski dimenziji filozofije Hegel meni, da bi moral biti človekov duhovni svet substancijalni svet v tem, da mu mora ostati fizični svet podrejen in da je svetovna zgodovina napredek v zavesti svobode, napredek, ki ga moramo spoznati v njegovi nujnosti. Za dejanskost svobode pa mora

biti prisoten še drug moment, to je udejanjanje, ustvaritev in njen princip je volja, človekova dejavnost nasploh. Samo zaradi te dejavnosti se realizira svoboda.

In ker zgodovino ustvarjajo ljudje ne izven njih in nad njimi stoječe sile, ki bi determinirale človeški razvoj, potem se v zgodovini dogaja nekaj, kar je v skladu z interesi ljudi, ki bodisi delujejo ali pa ne s svojo dejavnostjo. Če imenujemo interes strast, kolikor se vsaka individualnost s tem, da postavlja v ozadje vse druge interese in smotre, ki jih ljudje tudi imajo in morajo imeti, je njihova naloga v tem smotru koncentrirati vse svoje potrebe in moči in reči je treba nasploh, da „brez strasti ni bilo dopolnjenega na svetu nič velikega!“ (Hegel).

Redki so miselni tokovi sodobne in pretekle zgodovine, ki so bili sposobni miselno prevladati vprašanja svojega časa, odnos, o katerem Hegel zapiše, da je filozofija njen čas, zajet v mislih. Najsi so mnenja o zgodovinski vlogi in pomenu Marxove misli in z njo povezano nemške klasične filozofije še tako deljena, vendar je bila to prva filozofija, ki je mnogo kasneje po misli efeškega modreca, da svetu vladajo nasprotja, ki se bijejo med seboj in človek z njimi, ena najradikalnejših in najlucidnejših kritik ustroja človeške družbe. To ni samo anatomija človeške družbe in sveta, marveč najkritičnejša zavest o človeškem bivanju, teorija revolucije. In tu Marx opozarja na gibanje, ki je resničen razplet spora med svobodo in nujnostjo, med individuumom in redom in to gibanje je imenoval komunizem kot dovršeni naturalizem, ki je humanizem.

Človekov duh, meni Marx, je ta, ki gradi filozofske sisteme in poraja najsutilnejše misli o njem samem. zato filozofiji pripada prostor v njem – v svetu, ne izven njega, in kolikor je filozofija neka zdajšnjost, neka duša kulture in gibanja, je filozofija dosegla tisto stopnjo, ko lahko zapišemo, da je filozofija postala posvetna in svet filozofski. Poglobljen odnos in radikalno spraševanje filozofije o vprašanih njenega časa, kjer ne gre za to, ali naj se o nečem filozofira dobro ali slabo, filozofsko ali nefilozofsko, temveč kjer gre za ugotovitev, da filozofija v politiki ni storila ničesar, kar ne bi bile storile druge znanosti v svojih sferah, pač pa da je filozofija začela opazovati družbo in njene individue s človeškimi očmi in razvijati njene zakone iz uma in izkušnje.

Če so poprejšnje filozofije konstruirale svet iz nekega individualnega uma, slonele na filozofiji uma, potem gre nam za um-nost najnovejše filozofije, ki gradi idejo družbe iz idealnejšega in temeljitejšega nazora iz ideje celote. Gre za ustvarjanje družbe, kjer mora biti posameznik pokoren samo „naravnim zakonom lastnega uma, človeškemu umu.“ (Marx)

In človekov svet že zdavnaj ni več umen in postavljen v skladu z umom, Marx in Hegel dajeta tu le umno interpretacijo ne-umnega sveta.

V skladu s temi ugotovitvami, kjer gre med drugim za določeno področje človekove dejavnosti – za politiko, spraševanje o njeni vlogi in značaju te človekove dejavnosti, je prisoten njen funkcionalni moment kot sredstva za nekaj, oziroma biti v službi nekoga. Antonio Gramsci povezuje odnos med značajem človekove dejavnosti nasploh in politiko v njegovem (človekovem) življenjskem mediju, kjer izključno delujemo družbeno, kot delovanje, ki je vedno le politično delovanje. „... Mar ne moremo reči, da je stvarna filozofija vsakega človeka celotno vsebovana v njegovi politiki?“ (Antonio Gramsci, Izbrana dela, Bgd. 1959, str. 22).

Prisotnost filozofije v politiki kot minimalne podlage za boljšo organiziranost družbenega življenja in podlagi za napore človeka, da se postavi v praktični odnos naprem svetu, je vprašanje politično svobodnega človeka, vprašanje emancipacije politike, ki je emancipacija človeka samega. Politično svoboden človek je svoboden le, če lahko postane stvarno svoboden in če zapopade odnos do politične svobode kot do svoje lastne svobode. Danes je človek lahko svobodno bitje zgolj v svoji zavesti in kolikor jo podredi nesvobodi establishmenta, je postavljen v odnos, kjer se kot generično bitje zanika. „V načinu življenjske dejavnosti je ves značaj neke specijs (vrste) njen generičen značaj in svobodna zavestna dejavnost je človekov generičen značaj.“ (Marx in Engels, Izbrana dela, I. str. 308, Ljubljana, 1969). Zato Marx meni, da političen človek ni svoboden človek in ne bo tako dolgo, dokler se ne emancipira kot posameznik.

Svet politike je človekov svet, kjer se človek polneje razvije preko odgovornosti in v stiku z njo, in če je politika v svoji rudimentarni obliki in razvoju stvari v današnjem svetu tesno povezana z občo, idejno in kulturno orientacijo, potem je in mora biti vest resnične odgovornosti človeka pred lastnim delom.

ČVETKA TOT

SS / 1970

študentje!
zaman boste čakali,
če mislite, da vam bo ufo
prinesel novoletne
voščilnice.
zato pohitite k
stojnicam
študentskega servisa!!

samokritika po razgovoru z vratušo

I. Državni sekretariat za zunanje zadeve je že pred poldrugim mesecem sporočil, da pride na razgovor s študenti dr. Vratuša, pomočnik sekretarja. MO je kmalu nato sklical razširjen sestanek vseh zainteresiranih. Po diskusiji, da malo takšnih, smo prisotni sklenili: tema razgovora bo: Ideologija (samoupravljanja) in koncept politike neuvrčenosti. Pustili naj bi prost vstop vsem konkretnim vprašanjem, njihov moto pa naj ne bi segal preko dogovorjenega naslova.

V zadnjem hipu napovedan razgovor s Tepavcem je študente prehitel, kljub temu pa so mu postavili vprašanje, na katerega ni eksplicitno odgovoril. Študentje so se zadovoljili s to Pirovo zmago – da sekretar za zunanje zadeve ni neranjiv. Sestavili so vrsto vprašanj in jih poslali v Beograd.

Vratuši naj bi poslana vprašanja služila kot okvir za ljubljanski razgovor. Odgovori naj bi bili tudi dovolj argumentirani in prepričljivi, saj bi se Vratuša na vprašanja že vnaprej pripravil.

Akcijski odbor politične tribune je bil k organizaciji razgovora pritegnjen šele zadnji hip. Tako je možnost res širokega obeščanja študentov in aktualizacija dogodka odpadla. Je to zaradi malomarnosti organizatorjev (MO), ali pa je to taktična poteza, saj je Vratuša namignil, da bi se rad pogovarjal s kvalificiranimi študenti?

II. Na razgovor z dr. Vratušo so prišli res večinoma študentje, ki se intenzivneje zanimajo za našo zunanjo politiko in le malo je bilo tistih, ki jih politika na (med) narodnem področju zanima le ad hoc.

Po uvodniku je dr. Vratuša prešel na zastavljena vprašanja. Nekateri smo imeli srečo in dobili v roke ciklostirana vprašanja, ki jih je MO poslal dr. Vratuši (delil jih je AO PT). Prisotni smo se torej podredili dokumentu, ki naj bi bil osnova Vratuševega razgovora. Vsakdo je pač čakal, da bo prišel primeren trenutek za vprašanje, ki tudi njega posebej zanima in na katerega naj bi mu dr. Vratuša odgovoril.

Cas namenjen razgovoru je tekel, in potekel. Ostali smo nekje znotraj prvega vprašanja (vseh vprašanj je bilo 11). Vratuša je obljubil, da bo še prišel; dal je nekaj smernic za prihodnji razgovor in nam z informacijo o razmerah in namerah v drž. sek. za zunanje zadeve vzel še poslednjih pet minut. Ko mu je v besedo vpadel študent z vprašanjem o Koroški, res ni bilo nič več časa za odgovor in dr. Vratuša nas je zapustil. Nad našimi glavami pa so lebdele nepostavljena vprašanja in jeza drug na drugega, ker se je vsak čutil prikrajšanega v svojih pričakovanjih.

III. Bolj kot je za nam je potrebna samokritika in analiza. Nočem pristajati na „pravila igre“ in kot se je pokazalo, sem vendarle nasedel tej diplomatski ukani. Že samo dejstvo, da je bil pred nami diplomat z večletnimi izkušnjami, bi zahtevalo svojstveno taktiko, takšno, ki bi vse navzoče postavila na nevtralna (enakoravna) tla. Ne moremo vedeti, s kakšnimi nameni nam prihaja nasproti govornik, zato moramo že na samem začetku razčistiti ta klin, ki se zajeda med govornika in poslušalce, ali pa razgovor postaviti tako, da se bodo ti ob soočenju stališča izčistili. Tega ne doseže niti zatiranje o dobromarnosti nastopa z ene ali druge strani, niti številna (razbita) vprašanja iz avditorija.

Res ne vem, ali naj bi bil smoter (takšnega razgovora), da dobi vsakdo dogovor, ki si ga želi. Zame je pomembnejše to, da se ob določenem vprašanju pokažejo nasprotja. Le z njihovo razrešitvijo pridemo do prave vsebine problema in do možnega družbenega dogovora. Tega zahtevam in želim biti vanj vključen, ne pa da pristane na neka „pravila igre“, ki naj bi (tudi po Vratuši jih moramo upoštevati) pripomogla h konstruktivni rešitvi problemov (doma ali) v mednarodnih odnosih. Kako je mogoče uskladiti sicer deklarativna načela naše družbene ureditve in istočasno pristajati na „pravila igre“? Ne morem sprejeti Remčeve kritike, da bi se moral držati vsaj osnovnih pravil demokratične diskusije in upoštevati kodeks mednarodnega prava; niti Vratuševega poziva na argumente, dejstva in podatke.

Postavil sem vprašanje „kdo ima pravico odločiti, kaj je prav in kaj ni“ nasilno in s tem prekinil Vratuševo razpletanje. Zame je bilo to vprašanje, kljub navidezni obrobnosti, prav tako važno in nujno, kot se mi je zdelo nujno, da govornika v tistem trenutku prekinem. V teku razgovora se je pokazalo nesorazmerje sil in moči in tedaj je nesmiselno apelirati na pravila demokratične diskusije. Taktiki „po rundah dobljene igre (čas je tekel) sem hotel zoperstaviti svojo taktiko razkrivanja. In priznam, nisem uspel. Potegnjem sem bil v „pravila igre“, ne da bi se tega zavedal.

Kritike oz. ocene razgovora takoj po Vratuševev odhodu vse po vrsti pričajo o neizpolnjenem pričakovanju; vendar pa so v mnogočem preozke. Da bi na razgovoru ne zašli v plitvo vodo, bi morali

nastopiti s trenutno najaktualnejšim vprašanjem, o slovenski narodni manjšini v Avstriji in Italiji. Tu imajo študentje zbranih največ dejstev in podatkov, tu so neposredno prizadeti in tu bi bil najlažje možen preskok od naše (obče) zunanje politike na notranje področje. Aktivnost ob tem vprašanju bi bila tudi prosta vseh transmisijskih vplivov, saj so bili družbeno politični forumi, vključno z državnim sekretariatom za zun. zadeve pri opredeljevanju do zadnjih dogodkov na Koroškem in v Benečiji daleč za študenti. Razgovor ob vprašanju, o katerem bi se dovolj ostro in argumentirano vključili tudi slovenski študentje iz zamejstva in o katerem je DSZZ dobil prve infacije šele od študentov, bi uravnovesil razmerje sil na razgovoru in študentskemu avditoriju dal tisto politično senzibilnost, ki si jo od takšnega srečanja želimo.

Moja napaka je bila, da do tega nisem prišel že pred razgovorom. Z vprašanji sem želel ostati v okviru že pred časom dogovorjene teme, ki pa v tem trenutku le ni bila tako aktualna kot Koroška. Ne opravičuje me niti to, da nisem sodeloval pri sestavi vprašanj, niti pri organizaciji izvedbe tega razgovora.

Prisotni smo slišali veliko manj kot smo pričakovali od razgovora z dr. Vratušo. Zato se mi zdi sklep neformalne skupine, ki se je zbrala po končanem razgovoru, da organizira tribuno o problemih zamejskih Slovencev in nastopi akcijsko politično edini uspeh razgovora s pomočnikom državnega sekretarja za zunanje zadeve, dr. Vratušo.

(V Delu pa lahko zopet beremo pravljico o pridkanih študentih, ki so pokazali, da se zelo zanimajo za aktualne zunanje politične dogodke).

PAVEL KRISTAN

posredovane štipendije

V Delu od 9. 11. 1970 je tovarna „Zmaj“ objavila razpis za štipendije študentov Ekonomske fakultete, Fakultete za strojništvo, Fakultete za sociologijo, politične vede in novinarstvo ter Fakultete za naravoslovje in tehnologijo. Za študente omenjenih fakultet in še treh srednjih strokovnih šol, je podjetje namenilo 14 štipendij. V zelo kratkem času pa je na oddelek za kadrovska in socialna vprašanja prispelo nič manj kot 125 prošenj. Ker pa so bili vsi študentje in dijaki, ki so oddali prošnje, potencialni kandidati za dodelitev štipendij, kar je pomenilo, da je vsakdo izpolnjeval vse predpisane pogoje, ki so bili navedeni v razpisu, se je podjetje samoiniciativno odločilo, da zavrjene prošnje ne vrne kandidatom, marveč, da jih posreduje drugim zainteresiranim delovnim organizacijam.

Gotovo se ob tem vsi sprašujemo, zakaj se je odzvalo toliko kandidatov na objavljeni razpis. Odgovor lahko preprosto najdemo, če si ogledamo sam razpis. Štipendije za študente znašajo kar 600 din. Omeniti pa moram tudi stimulativen del: za opravljene izpite v prvem roku z dobrim uspehom znaša le-ta 70 din, za opravljene izpite s prav dobrim uspehom 180 din, za opravljene izpite z odličnim uspehom pa celo 300 din. Poleg tega pa podjetje v razpisu tudi obljublja, da bodo zelo dobri študentje lahko stopili v redno delavno razmerje že v času študija, kar jim homo šteli kot obvezno pripravniško dobo.

Zanimala pa me je tudi druga stran medalje: kakšen je interes podjetja „Zmaj“, da se je odločilo za tako izdatno štipendiranje. Tovarišica Staničeva, vodja kadrovske in socialne službe v podjetju je o namenu štipendiranja takole pripovedovala:

„Zavzemali smo se za obojestranski interes. Hoteli smo se držati DRUŽBENEGA DOGOVORA, da bi lahko študentom nudili zadovoljive štipendije in najboljše pogoje pri uvajanju in način našega proizvodnjega dela.

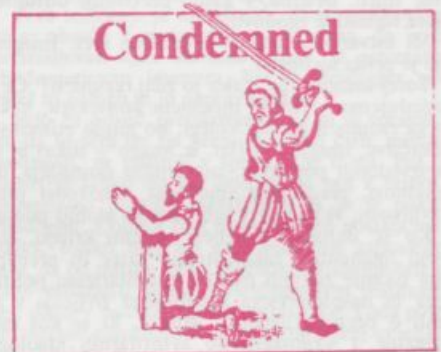
LITERATI GLASBENKI
FILMSKI DELAVCI FILO-
ZOFI EKONOMISTI ARHI-
TEKTI LIKOVNIKI IPD.

uredništvo revije Problemi –
magazin

vabi sodelavce in vse, ki bi se s
svojim načinom dela in izraza
radi vključili v novi koncept
magazina.

Sestanek bo v ponedeljek, 21.
decembra, ob 17. uri v uredni-
štvu revije Problemi, Soteska 10
– (za restavracijo Koper v Gra-
dišču).

UREDNIŠTVO
PROBLEMOV – MAGAZIN

Zato nismo skoparili tudi pri stimulativnem delu in pri nagradah za obvezno prakso ali za honorarno delo naših bodočih študentov. Saj pri tem ne računamo le na enosmerni tok, torej ne le da podjetje daje študentom, marveč tudi v nasprotni smeri – diplomanti vračajo podjetju. Po perspektivnem programu in srednjeročnem planu bo tovarna „Zmaj“ znatno povečala obseg dejavnosti, za kar bo seveda potrebovala nove strokovne kadre. Zato se je odločila za 14 mladih strokovnjakov, ki bodo morali že med študijem spoznati način in organizacijo dela v tovarni. Tako bodo morali študentje sami hoditi vsak mesec po štipendije v podjetje, kjer bodo vsakič imeli krajše razgovore z vodilnimi uslužbenci o aktualnih problemih v podjetju. Redno bodo morali opravljati tudi obvezno prakso, za kar bodo seveda primerno nagrajeni. Tako bo tovarna pridobila 14 strokovnjakov, ki bodo že dobobra seznanjeni s proizvodnim delom in z možnostmi, ki jih bo podjetje pripravljeno nuditi, ko se bodo vključili v proizvodni proces.“

Tako stališče kolektiva je Sindikat Mestnega sveta pozdravil in obljubil, da bo pomagal pri posredovanju štipendij zavrjenih kandidatov drugim kolektivom. Prav gotovo si ob tem vsi želimo, da zgled „Zmaja“ ne bi ostal osamljen. Tako prizadevanje delovnih kolektivov ne pomeni le neke kratkoročne rešitve „socialnih problemov študentov“, marveč pomeni predvsem zrelo, dolgoročno načrtovanje kadrovske politike v podjetjih, kar ima lahko le pozitivne posledice v prihodnosti. Prepričan sem tudi, da, če bi za zdaj žal še osamljeni primeri, postali splošna praksa v delovnih organizacijah, mladi strokovnjaki ne bi več tako množično prodajali svojih sposobnosti in znanja v inozemskih tovarnah.

(Seveda pa nas najbolj zanima usoda posredovanih prošenj za štipendije.)

MIRO KONČINA

za ukinitvev cenzusov

(ZBOR ŠTUDENTOV AKCIJSKEGA
ODBORA POLITIČNE TRIBUNE)

V prizadevanju, da bi študijsko posojilo postalo splošna pravica vseh študentov z dveh poglavitnih funkcijama: zagotoviti slehernemu študentu minimalne materialne pogoje za ekonomsko samostojnost in pa izravnati objektivno pogojene velike socialne razlike med njimi, so dali študentje na zadnjem zboru na Fakulteti za arhitekturo precej kritičnih pripomb na politiko štipendiranja in dajanja posojil.

Grajali so ravnanje Republiške izobraževalne skupnosti, da je blokiral del razpisanih štipendij s tem, da jih ni razdelil. Študentje niso sprejeli motivizacije, da je treba dati študentom pedagoških smeri prednost pred drugimi ter da je potrebno ustvariti določeno rezervo v štipendijskem skladu za naslednje leto ker da zaradi stabilizacijskih ukrepov sklad ne bo imel takšnega priliva sredstev kot doslej. Prav tako je bilo postavljeno vprašanje, zakaj ni bilo dovolj prijav za študentska posojila. Študentje so zavrnil trditev, da je večina študentov ljubljanske univerze materialno dobro preskrbljen in posojila ne potrebujejo. Postavili so zahtevo za revizijo kriterijev za pridobivanje štipendij in

posojil in predlagali ponovni razpis za nerazdeljene štipendije oz. posojila.

Zahtevali so ukinitvev cenzusov dohodka in cenzus ocen pri kriterijih za štipendije in za posojila. Prvo so utemeljili s tem, da upravičenost na štipendije in posojila ne bi smela biti „pravica revnih“ temveč splošna pravica vseh študentov, vendar bi razdeljevali diferencirano, po premoženjskem stanju študentov. Torej dohodek ne bi smel biti limita, temveč regulator. Sklicevali so se na prakso gospodarskih in drugih organizacij, ki ravnajo po zelo različnih kriterijih in ne postavljajo rigidne meje pri pogojih glede premoženjskega stanja prosilca. Upoštevajoč, da je Sklad Republiške izobraževalne skupnosti postal glavni štipenditor in dajalec posojil in da z uspehom skuša napraviti red v dajanju materialne pomoči študentom, ne bi smel postavljati meje nadaljnjem razvoju. V nasprotnem bi tudi ves pozitiven učinek Družbenega dogovora lahko obrnil proti interesom študentov.

Pri zahtevi za ukinitvev cenzusa ocen so študentje ugotovili da je materialna stimulacija za študij (preko ocen) nesprejemljiv. V bistvu pomeni to neke vrste izsiljevanje, katera ne bi smela obstajati dandanes niti pri starših do svojih otrok-študentov. Razen tega otroci revnih staršev ter študenti iz gospodarsko slabših regij in slabših srednjih šol praviloma ne dosežejo visokega poprečja ocen, torej s to politiko se nadaljuje že prej začeta negativna socialna selekcija, kar pa nikakor ne more biti naš cilj. Bili so izraženi tudi pomisleki do institucije izpita in dajanje ocen. Izpiti in ocene v današnji obliki so za-

starele metode še bolj zastarelega sistema pouka na univerzi. Če pretvorimo negativne ocene od 1 do 5 v šibe, pozitivne od 5 do 10 pa v privlačne nagrade, lahko nazorneje razmišljamo o taki vrsti vrednotenja. Tudi pomen izpitov in vrednost ocen zelo variirata od fakultete do fakultete, med generacijami na isti fakulteti, med izpitnimi roki in so odvisni od zelo različnih okoliščin. Študentje so znali povedati primere o množičnem „pokolu“ pri nekaterih izpitih, pa tudi o nenavadni popustljivosti v določenih primerih do „luftarošev“.

Ni dvoma, da so zahteve študentov o ukinitvi obeh cenzusov upravičene zlasti še spričo toliko in toliko neizkoriščenih štipendij in posojil, čeprav verjamemo, da je mogoče zagovarjati tudi nasprotno, kar pa za študenta ne more biti sprejemljivo. Seveda brez konkretnega predloga, kakšni naj bi bili novi kriteriji, tudi te naše zahteve ostanejo enostranske in le nepopolna kritika stanja. Vendar si drugačnih kriterijev brez nasveta pedagogov, sociologov in drugih strokovnjakov ne bi upali predstavljati.

Končno bi bilo potrebno vzeti premislek tudi zahtevo študentov o podaljšanju obeh razpisov, s takimi ali milejšimi kriteriji. Seveda pri tej zahtevi ne bi smeli računati le na parcialni in trenutni učinek, temveč je potrebno težiti k bolj dolgoročnim ciljem. Potrebno bi bilo pokazati več zanimanja tudi za druge probleme in materialnega standarda študentov ter ne nazadnje tudi za materialne probleme fakultet.

JK

tvoje jutro,
odšel si
in te je
g l a s b a
vrnila.
zaniha v vetru mokra veja.

tritisoč svetov se s^tr_es_e.

prihajamo:
plastična misel,
električni ljudje.....

tvoj razum, gnijoči hrošč
v naših visokofrekvenčnih
naprstnikih

DE CLEVA / RK-LJ TU-ANNO 45% H₂O'KA

KAJ JE TO »FREAKING OUT«

(Frank Zappa pojasnjuje)

„Freaking out“ je proces, s katerim odvrže zastarele in omejujoče standarde mišljenja, oblačenja in socialne etike zato, da izrazi ustvarjalno razmerje do svoje okolice

in celotne socialne strukture. Manj senzibilni označujejo nas, ki smo takšen način mišljenja izbrali, za „freaks“, od tod pojem „freaking out“.

Na kolektivnem nivoju se to, kadar se dva ali več „freaks“ zberejo in se ustvarjalno iz-

razijo (z glasbo ali plesom na primer), splošno imenuje „freak out“. Sodelujoči, že osvobojeni nacionalno-socialnega suženjstva, oblečeni v najprimernejša oblačila, se izkazujejo kot skupina, kakorliči se že izražajo.

Tako imenovani Neznani Leteči Predmeti, ki jih je vedno več, pristajajo na našem planetu vsak dan v čedalje večjem številu. Ti objekti pa sploh ne bi smeli biti ne minirani kot „neznani“. Mogoče so včasih res bili neznani, danes pa rijo več, ne morejo in ne smajo biti. V njih so NASI PRIJATELJI.

V vrtincah njihovih nezavednosti vsak dan komunicirajo ljudmi. Vsi do sedaj obstajajoči mediji, pa naj bodo „vroči“ ali „hladni“ (po Mc Luhanu) se razodevajo kot popolnoma neustrezni, pa čeprav se tehnološko (tehnično) vsak dan razvijajo k popolnosti. Nikoli pa ne bodo popolni. Zdi se, da tehnika ne more ustvariti medija, ki bi resnično nudil popolno komunikacijo, medija, ki bi bil resnično „vroč“.

Komunikativni kontakt, ki bi bil resnična komunikacija, se nam odmika prav po zaslugi tehnologije oziroma zaradi nje. To ni poziv naj se ustavi vse tehnološke raziskave, to je poziv naj se komuniciranje izvaja preko novega medija. Novi medij je pred nami in v NAS SAMIH, ni pa še definiran. Ko se bo naša zavest razširila, se bo ta medij pokazal sam od sebe. UFO čakajo. UFO pričakujejo, da se jih bomo zavedli.

Angleški pojem za „oddajanje“ preko radia je BROADCASTING. Novi medij, ki se pojavlja, bi lahko označili kot BRAIN-CASTING (brain = možgani). Komunikacija preko tega medija je stvar razširjene zavesti. V ljudeh je potreba po vedenju, zato je treba VEDETI, ne pa verjeti. VEDETI moramo, da nas UFO obiskujejo, ne samo verjeti. Potrebno je VEDETI za novi medij, se ga ZAVEDATI in ga uporabljati. Potrebno se je ZAVEDATI transsubstanciacije.

UFO ne nosijo strahu, ker niso neznanost. Vedeti moramo za njih in ne bomo se jih bali. Človek se boji stvari, ki jih ne pozna ter jih zaradi tega malikuje. Ampak mi VEMO za UFO, to je tisto.

Nobeno pisanje ali govorjenje o UFO ne more biti strašljivo, razburljivo, šokantno ali izzivajoče. UFO je tu, z nami, vsak dan bolj. Vedenje o UFO je začetek.

Om!
Mir! Mir! Mir!

TOMAŽ KRALJ

V noči med 2. in 3. avgustom 1965 se deset-tisoči ameriških državljanov stali ob cestah ob svojih avtomobilih, na ulicah pred svojimi hišami, v parkih, na mostovih in drugih ugodnih mestih ter opazovali fascinirajoč prizor v zraku.

Od Južne Dakote do mehiške meje in preko nje so legioni očitvecev opazovali formacije svetlobnih teles, ki so letale sam in tja. Nekateri očitveci so izjavili, da so objekti spreminjali smer letenja pod pravim kotom. Včasih so se javljali posamično. Nekateri so bili v velikih višinah in so se hitro spuščali navzdol. Nekateri so bili precej nizko in so se z velikimi hitrostmi poganjali navzgor.

Včasih je kakšen izmed objektov zastal in oblebel za nekaj sekund; prav to je omogočilo 14-letnemu dečku iz Tulse, Oklahoma, da je lahko zelo dobro fotografiral enega izmed njih.

Prebivalci Tulse so nekaj ur opazovali take čudne pojave na nebu, ki jih z vso gotovostjo lahko imenujemo UFO.

21. aprila 1889 (izjava, ki jo je dal pod zakletvo Alexander Hamilton, farmar iz mesta Le Roy v Kansasu):

„Prejšnji ponedeljek okrog 10.30 zvečer nas je prebudil hršč, ki ga je povzročala živina. Vstal sem, misleč, da moj buldog počenja kakšne neumnosti, ko pa sem prišel do vrat, sem zaprepaden videl, kako se zračna ladja počasi spušča v mojo ogrado za živino, približno 200 metrov od hiše.

Poklical sem hlapca in sina, zgrabili smo sekire in stekli proti ogradi. Medtem se je ladja počasi spuščala dokler ni bila približno 10 metrov nad tlemi. Približali smo se ji na približno 40 metrov.

Ladja je obstajala iz enega velikega dela v obliki cigare, dolgega mogoče 100 metrov, pod njim pa je bila pritrjena kabina. Notranost je bila razsvetljena in vse se je lepo videlo – šest najbolj čudnih bitij, kar sem jih kdajkoli videl, je sedelo v kabini. Bledetali so med seboj, mi pa nismo mogli razumeti niti besede.

Takoj ko so nas opazili so vključili nek neznan izvor energije, veliko kolo turbine s premerom 10 metrov, ki je bilo pritrjeno pod ladjo in se je začelo vrteti. Ladja se je vzdignila lahko kot ptica. Ko je bila približno 100 metrov nad tlemi, se nam je zazdelo, da se je ustavila in oblebdela nad dvoletno junico, ki je divje rikala v ogradi. Ko smo prišli do nje, smo videli drečkasto vrh, debelo približno pol inče, ki je bila z vzolom pritrjena na njeno ovratnico in je segala prav do ladje. Poskušali smo junico rešiti iz žičnate ograde kamor se je zapletla, to pa je bilo nemogoče, zato smo razre-

zali žice. Po tem se je ladja z junico vred počasi dvignila in izginila proti severozahodu.

Naslednjega dne sem izvedel, da je Linck Thomas tistega dne našel kravjo kožo, noge in glavo na svoji njivi, približno 3 do 4 milje zahodno od Le Roya. Ko sem po žigu ugotovil, da je bila krava moja, sem šel domov. Ampak vedno kadar sem hotel zaspati, sem zagledal tisto prekleto stvar, njene velike luči in grozno posadko. Ne vem, ali so bili hudiči ali angeli, vsa moja družina pa je videla ladjo in nočemo imeti z njo nobenega posla več.“

Zvečer 9. decembra 1965 je sijoč, rumenkast ali oranžno-rdeč objekt letel preko Illinois, Južnega Michigana, severne Indiane, in Ohia in končno eksplodiral v veliki višini nad mejo med Ohiom in Pennsilvanijo. Tisoči ljudi so kasneje izjavili, da so videli blesk – ali objekt – ali pa čno in drugo. Večina jih je istočasno poskušala sporočiti svoja opažanja ljudem, ki se ukvarjajo z ufologijo.

Zvečer 12. novembra 1962 so na tovorni ladji argentinske vojne mornarice Punta Medanos doživeli pravo zmedo zaradi prisotnosti zelo velikega neidentificiranega letedečega objekta, ki je spremljal ladjo v oddaljenosti približno 1 milje. UFO je bil okrogel, premikal pa se je brezšumno, s konstantno hitrostjo.

Ko se je približal tovorni ladji, so magnetni kompas čisto ponoreli in postali popolnoma neuporabni za navigacijo. Skrivnostni objekt je dosegel to iz oddaljenosti približno 1 milje.

Ko je UFO izginil, so se kompas vrnili v normalno stanje. Komandant flote je takoj preko radia poslal popolno poročilo glavnemu komandantu, ki je ukazal takojšnjo preiskavo. Ponovna raziskovanja niso odkrila nobenih napak v kompasih in tako izključila možnost, da bi to nenavadno začasno okvaro povzročila podmornica ali letalo konvencionalnega tipa. Uradni argentinski predstavniki so izjavili, da je bila poškodba posledica približevanja neidentificiranega letedečega objekta (UFO).

UFO = UNIDENTIFIED FLYING OBJECTS (neznani leteči predmeti)